มิตตานุสสรณ์

พิมพ์แจก ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ยุทธพงษ์ มุขศิริ

ร วัดจักรวรรดิราชาวาส

วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2495

มิตตานุสรณ์

พิมพ์แจก ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พ.ท. ยุทธพงษ์ มุขศิริ

ณ. เมรุวัดจักรวรรดิราชาวาส

วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2495

อาลัย "ยุทธพงษ์"

ยุทธพงษ์มุขศรีผู้ เป็นสหาย
สบเคราะห์ถึงวางวาย ชีพแล้ว
ไป่ควรจักด่วนตาย ยังหนุ่ม ฉะนี้นา
บุญจุ่งส่งเพื่อนแก้ว สู่ฟ้า ฟากสวรรค์
บรรดาเหล่าเพื่อนผู้ อยู่หลัง นี้นา
สลดจิตอาลัยประดัง ท่วมท้น
คิดเคยแต่ครั้งยัง ร่วมราช - การนา
ยิ่งโศกถึงเพื่อนพ้น จักพร้อง รำพรรณ
บุญสรรพ์ซึ่งเพื่อนสร้าง สั่งสม ไว้นา
ยามเพื่อนยังชีพชม ชื่นได้
บุญเราที่อบรม มาตลอด กาลนา
รวมส่งสองบุญให้ เพื่อนนั้น เนาสวรรค์
โสตถิเทอญ

ล. งอนรถ

ในนามบรรดาเพื่อนฝูงของผู้วายชนม์

๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๕

เพื่อ พันโท ยุทธพงษ์

การที่พันโท ยุทธพงษ์ มุขศิริ ได้ถึงแก่กรรมโดยอุบัติเหตุ ขณะที่เดินทางไปต่างจังหวัด เมื่อ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๕ ทำให้บรรดามิตรสหายรวมทั้งตัวข้าพเจ้าเองได้รับข่าวนี้ด้วยความสลดใจยิ่ง เพราะนายทหารผู้นี้ยังมีอายุน้อย การทำงานก็กำลังจะก้าวหน้าไปด้วยดี เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งอยู่ในระหว่างเวลาสงคราม ทางราชการได้เรียกตัวเข้ามารับการอบรมเป็นพิเศษ เพื่อทำหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการ และได้อยู่ในความอำนวยการของข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาที่รับการอบรม ปรากฏว่าพันโท ยุทธพงษ์ เป็นผู้ขยันหมั่นเพียรดี มีลักษณะจะเป็นฝ่ายเสนาธิการที่ดีคนหนึ่ง.

โดยที่ขณะยังมีชีวิตอยู่นั้น พันโท ยุทธพงษ์ ได้ประกอบแต่กรรมดี เป็นที่รักของมิตรสหายและผู้บังคับบัญชา จึงขอให้ผลบุญกุศลใด ๆ ที่บรรดามิตรสหาย

ประกอบขึ้นเพื่อเขาในครั้งนี้ จงตามไปสนองแก่ พันโท ยุทธพงษ์ มุขศิริ ตามควรแก่คติวิสัย.

พล. ต. ส. จารุเศรนี

ส.ค. ๙๕

อาลัย พันโท ยุทธพงษ์

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ทั้งที่มีลมปราณและหาไม่ ย่อมเคลื่อนใกล้เข้าไปสู่จุดสลายตัวของมันอยู่เสมอ คนและสัตว์ก็หาความเที่ยงแท้มิได้ เกิดแล้วก็ตาย เมื่อความตายยังไม่มาถึง ก็แสดงละครแห่งชีวิตกันไป ตามบทบาทที่กรรมของเขาจะเป็นผู้กำหนดให้ ในที่สุดก็พากันหายลับเข้าไปสู่ปากแห่งมฤตยูทั้งนั้น คนเรารู้แต่ที่เกิด แต่ไม่รู้ที่ตาย ความตายอาจมาถึงเราเมื่อไร และที่ไหน ก็ได้ทั้งนั้น ข้าพเจ้ารู้.

แต่เมื่อข่าวการตายของพันโท ยุทธพงษ์ มุขศิริ ฟาดโครมลงมาในครอบครัวของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าและทุก ๆ คนในครอบครัว รู้สึกตะลึงงันเหมือนกับถูกสายฟ้าฟาด ความเศร้าสลดใจก็ประดังเข้ามา ข้าพเจ้ายอมรับตรง ๆ ว่า เราไม่อาจหักห้ามความอาลัยถึงผู้ตายได้เลย.

ตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความเศร้าโศกอาลัยอาวรณ์เกิดจากความรัก เพราะมีความรัก

เราจึงมีความเศร้าโศก ถ้าเลิกรักเสียได้ ความเศร้าโศกก็ไม่มี แน่นอนที่สุด ข้าพเจ้าอาลัยพันโท ยุทธพงษ์ ก็เพราะข้าพเจ้ารักเขา ไม่อยากให้เขาตาย แต่เขาก็ตายจากไป จึงอาลัยคิดถึง และเมื่อการตายของเขาเกิดจากอุบัติเหตุ ซึ่งไม่มีใคร แม้แต่ผู้ตายเอง—จะได้คาดคิดเอาไว้ ความสงสารก็เกิดเพิ่มขึ้นอีกกระทงหนึ่ง หมายความว่า ข้าพเจ้าทั้งอาลัยและสงสารเขา.

ความจริง ผู้ตายมิได้เป็นญาติกับข้าพเจ้าในทางสายโลหิต หามิได้ ข้าพเจ้าได้รู้จักกับเขาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งขณะนั้น ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกที่ ๓ กองทัพบกสนาม และเป็นผู้ปกครองนายทหารฝึกหัดราชการฝ่ายเสนาธิการชุดพิเศษยามสงคราม พันโท ยุทธพงษ์ ผู้ตายนี้ ก็เป็นนายทหารฝึกหัดราชการด้วยผู้หนึ่ง ครั้นเมื่อการศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว เราต่างก็แยกย้ายกันไปรับราชการตามหน้าที่ ไม่น่าจะมีอะไรกันอีก แต่ว่า ความสัมพันธ์ในทางส่วนตัว ระหว่างข้าพเจ้ากับพันโท ยุทธพงษ์หาสิ้นสุดลงไม่ เรายังมีการติดต่อส่งข่าวสาระทุกข์สุกดิบถึงกัน

อยู่เสมอ และทุกคราวที่ข้าพเจ้าขอร้องในกิจส่วนตัว เขาก็ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ เช่น ระหว่างที่ข้าพเจ้าไปรับราชการอยู่ต่างจังหวัด พันโทยุทธพงษ์อยู่ในกรุงเทพ ฯ เมื่อข้าพเจ้ามีธุระทางกรุงเทพ ฯ เขาก็เป็นธุระจัดแจงให้โดยไม่รังเกียจ นานวันเข้า ความสนิทสนมกันยิ่งแน่นแฟ้น จนรู้สึกว่าเรามีความสุขความทุกข์ถึงกัน เมื่อครอบครัวข้าพเจ้ามีความสุข เขาก็พลอยสุขใจด้วย เมื่อเราได้รับทุกข์ เขาก็รู้สึกเป็นทุกข์ตาม ซึ่งเป็นสัญญ-ลักษณ์ของมิตรแท้ เป็นอันว่าแม้เราจะมิได้เป็นญาติกันทางสายโลหิต แต่เราก็รักใคร่สนิทสนมกันและพึ่งพาอาศัยกันได้เท่าเทียมหรือยิ่งกว่าญาติทางสายโลหิตบางคนจะพึงมีต่อกันเสียด้วยซ้ำ ด้วยเหตุนี้เอง พระพุทธเจ้าของเราจึงตรัสว่า "วิสฺสาสา ปรมา ญาติ" ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง.

เมื่อต่างคนต่างแยกย้ายกันไป ตามวิถีทางของชีวิตแล้ว เราก็มีโอกาสไปรับราชการอยู่ร่วมกันอีกวาระหนึ่งที่ค่ายจักรพงษ์ จังหวัดปราจีนบุรี ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็น

ผู้บังคับบัญชาของพันโท ยุทธพงษ์ และแล้วเราก็แยกกันอีก.

ตลอดเวลาที่เราได้รู้จักกัน พันโท ยุทธพงษ์ได้แสดงอัธยาศัย อันดี ต่อข้าพเจ้า และ ครอบครัว อย่าง เสมอ ต้นเสมอปลาย ไม่ว่าเขาจะอยู่ในบังคับบัญชาของข้าพเจ้าหรือไม่ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกว่า อัธยาศัยอันดีที่เขาแสดงออกนั้นเป็นอัธยาศัยที่แท้จริงของเขา และเป็นการแสดงด้วยน้ำใจบริสุทธิ์ มิใช่แสร้งทำเพื่อหวังผลกำไร แม้ในด้านสังคม ก็ปรากฏว่าพันโท ยุทธพงษ์ผู้นี้ เป็นมิตรที่ดีของมิตรทุกคน หนังสือเล่มนี้ก็เป็นพยานอันหนึ่ง ที่แสดงว่าแม้เขาจะตายแล้ว ก็ยังได้รับความรักใคร่อาลัยจากมิตรผู้อยู่ ณ เบื้องหลัง.

ในทางราชการ พันโท ยุทธพงษ์ เป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการที่มีความรู้แล้วสามารถดีผู้หนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นผู้ช่วยที่ดีของผู้บังคับบัญชา และในฐานะที่ข้าพเจ้าเคยปกครองเขามาทั้ง ๒ คราว รู้สึกว่าเขาเป็นผู้มีความประพฤติที่ไว้วางใจได้ ไม่มีอะไรที่ทำให้ข้าพเจ้าหนักใจ

เลย เขาเป็นคนหนุ่มก็จริง แต่มีความรู้สึกผิดชอบสูงเกินวัย เมื่อคุณสมบัติ ๓ อย่าง คือความรู้ดี ความสามารถดี และความประพฤติดี มารวมอยู่ในบุคคลคนเดียวกันเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงมั่นใจว่า นายทหารผู้นี้จะต้องก้าวหน้าไปอีกไกลทีเดียว.

ความดีของพันโท ยุทธพงษ์ อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้ารัก และเมื่อเขาตายแล้วก็สงสาร คือนายทหารผู้นี้เป็นคนมีหัวคิดก้าวหน้า และพยายามปรับปรุงชีวิตของตนเอง ตามวิถีทางที่ตนจัดสรรค์แล้ว มิใช่ปล่อยชีวิตให้เป็นไปตามยถากรรม หรือนั่งคอยราชรถมาเกย อันเป็นวิสัยของคนเกียจคร้าน เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ เขาพยายามจะสร้างหลักฐานให้มั่นคงก่อน แล้วจึงจะแต่งงาน เมื่ออยู่ต่างจังหวัดก็เห็นพยายามเลี้ยงไก่ไว้มาก และที่ไปประสพอุบัติเหตุรถคว่ำจนถึงแก่ชีวิตคราวนี้ ก็มิใช่ไปเที่ยวตามธรรมดา แต่มีความมุ่งหมายที่จะไปดูที่ดินทางจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นที่ทำมาหากินเมื่อพ้นจากราชการแล้ว คนที่มีหัวคิดก้าวหน้า และพยายามสร้างตัวอย่างนี้ หายาก

ส่วนมากมีแต่คนคิดอยากจะก้าวหน้า แต่ไม่พยายามก้าวไปด้วยเท้าของตนเอง เรื่องนี้แหละทำให้ข้าพเจ้าสงสารพันโท ยุทธพงษ์ เมื่อเขาตาย.

ความตายมิใช่เป็นปรากฏการณ์ที่แปลกปลาด แต่เป็นของธรรมดา ซึ่งเกิดแล้วซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในพื้นพิภพ คนและสัตว์ที่ตายไปแล้ว มากกว่าที่ยังมีชีวิตอยู่หลายร้อยหลายพันเท่านัก แต่เกียรติคุณความดีที่ทำให้คนอื่นอาลัยคิดถึง นั่นซิ เป็นของแปลก เพราะเป็นคุณสมบัติที่มีเฉพาะบางคนเท่านั้น.

ความอาลัยพันโท ยุทธพงษ์ ทำให้มีปัญหาเกิดขึ้นในใจของข้าพเจ้าว่า การที่เราอาลัยถึงผู้ตายนั้น เราอาลัยอะไรกัน ? ใครตายแล้วก็น่าจะแล้วกันไป จะมาอาลัยอาวรณ์อะไรกันอีก ครั้นแล้ว คำตอบก็ปรากฏอย่างแจ่มชัดว่า สิ่งทำให้คนอื่นอาลัยถึงนั้นมิใช่ยศ มิใช่ตำแหน่งหน้าที่ มิใช่เรือนร่างอันสง่างามและสิ่งอื่นใด ความดีต่างหากที่ทำให้คนอาลัยถึงกัน แน่แล้ว ความโศกเกิดแต่ความรัก ความรักเกิดแต่ความดี สังขารร่างกาย

เหมือนเปลือกของต้นไม้ นาน ๆ เข้าก็ตกสะเก็ดร่วงหล่นไป รุกขชาติใดไร้แก่น รุกขชาตินั้นตายแล้วก็สิ้นซาก เปรียบด้วยคนเมื่อมีชีวิตอยู่ไม่สร้างความดี ตายแล้วหาสิ่งที่จะทำให้คนอื่นอาลัยสักนิดก็ไม่ได้ ความดีนั้นแหละคืออนุสาวรีย์ที่เราสร้างด้วยตัวของเราเอง ดังคำกวีว่า:-

เสือตายลายบ่งอ้าง เสือยง
ล้มชีพงาบ่งตรง ชาติช้าง
ยูงตายกลุ่มหางทรง บอกภาพ ยูงพ่อ
มนุษย์ตายเกียรติอ้าง บ่งชี้กรณี.

พลตรี ครวญ สุทธานินทร์

บ้านถนนเศรษฐศิริ
สิงหาคม ๒๔๙๕

Whom the God love die young

เรา—คณะผู้จัดทำหนังสือ "มิตตานุสสรณ์" ได้ตกลงใจให้ชื่อบทความเรื่องนี้ด้วยคำพังเพยของต่างประเทศ หากจะไม่เหมาะสมด้วยประการใด เราขออภัยและยอมรับผิดโดยชื่นตา ด้วยว่าเรามิได้มีเจตนาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือไปกว่าได้คิดและเขียนออกมาด้วยความรู้สึกอันมีมูลฐานมาจากความรักความอาลัยที่มีต่อพันโทยุทธพงษ์ มุขศิริ ผู้เป็นมิตรที่รักยิ่ง เราขอสารภาพจากส่วนลึกของหัวใจว่า คำพังเพยต่างประเทศประโยคนี้ เราได้ยินได้ฟังและเข้าใจความหมายมาแต่เยาว์ แต่ไม่เคยรู้สึกเข้าใจและซาบซึ้งในความหมายของมันในคราวใดเท่าคราวที่พันโท ยุทธพงษ์ มุขศิริ ปิยมิตรของเราจากไปในครั้งนี้ เขาได้เสียชีวิตไปแล้วในขณะยังหนุ่ม แต่คุณงามความดีที่เขาได้ประกอบไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่นั้น มิได้เป็นสิ่งเล็กน้อยตามวัยของเขาไปด้วยเลย เราจึงสามารถกล่าวได้ด้วยความมั่นใจอย่างยิ่ง โดยไม่ต้องเสียเวลาคิดแม้

แต่น้อยว่า พันโท ยุทธพงษ์ เป็นคนดีจริงๆ เขามีคุณงามความดีเพียงพอและคู่ควรแก่การที่จะได้รับความรักจากพระผู้เป็นเจ้า ฉะนั้น การจากไปของเขาจะต้องไปสู่สวรรค์—ไปสู่สุคติอย่างไม่มีปัญหา ยังแต่เราปุถุชนผู้อยู่หลัง ซึ่งย่อมจะงดเว้นเสียซึ่งความเศร้าสลดและอาลัยมิได้ เพราะในโลกที่เต็มไปด้วยการดิ้นรนต่อสู้เช่นนี้ การขาดกัลยาณมิตรซึ่งหาได้ยากไปเสียคนหนึ่ง ย่อมมีความหมายไกลมิใช่น้อย ยิ่งไปกว่านั้น ลักษณาการที่ พันโท ยุทธพงษ์จากไป นั้นร้ายแรงและรวดเร็วเกินความคาดฝันของบุคคลธรรดาเช่นเรา เราไม่เคยคิดเลยว่า คนดี ๆ อย่าง พันโท ยุทธพงษ์ จะต้องได้รับเคราะห์กรรมจนถึงแก่ชีวิตในลักษณาการอย่างนั้น เหตุการณ์อันนี้จึงนำความสะเทือนใจและสลดใจมาสู่เราอย่างสุดที่จะสรรค์หาถ้อยคำใด ๆ มากล่าวให้เท่าเทียมกับความรู้สึกที่มีอยู่ในขณะนี้ได้.

เพื่อจะให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างพวกเรา จึงขอเล่าเรื่องหนหลังให้ท่านทราบสักเล็กน้อย

โชคชาตาได้นำเราให้มาได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับ พันโท ยุทธพงษ์ เป็นพิเศษ กล่าวคือ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ อันเป็นปีที่มหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ กำลังงวดใกล้จะสิ้นสุดอยู่แล้ว และเป็นเวลาที่ พันโท ยุทธพงษ์ และพวกเราต่างกำลังปฏิบัติราชการสนามอยู่ในหน่วยต่าง ๆ จากเหนือสุดใต้ของประเทศไทยนั้น ได้มีคำสั่งจากกองบัญชาการกองทัพบกสนาม เรียกเราเข้ามารับการอบรมพิเศษที่สวนจิตรลดา ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองบัญ-ชาการกองทัพบกสนาม โดยมี พันเอก สุรจิต จารุเศรณี (บัดนี้เป็น พลตรี) รองเสนาธิการทหารบกขณะนั้น เป็นผู้อำนวยการ และพันเอก ครวญ สุทธานินทร์ (บัดนี้เป็น พลตรี) หัวหน้าแผนก ๓ กรมเสนาธิการทหารบก เป็นรองผู้อำนวยการ ซึ่งพวกเราก็ไม่ใคร่ทราบความมุ่งหมายในการเปิดการอบรมโดยแน่ชัดนัก แต่มีผู้รู้ความมุ่งหมายท่านหนึ่ง เขียนไว้ในหนังสืออนุสสรณ์เสนาธิการ ๒๔๙๓ ตอนประวัตินายทหารฝึกหัดราชการฝ่ายเสนาธิการชุดที่ ๒๗ ว่า "ต่อมาในปี ๒๔๘๘ สถานการณ์ก็บ่งบังคับให้จำต้องเปิดการอบรม (นายทหารฝ่ายเสนาธิการ)

ขึ้นอีก โดยใช้วิธีคัดเลือกเข้ามาอีกเช่นกัน แต่คราวนี้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงมีส่วนพิจารณาเลือกเฟ้นตัวบุคคลที่จะเข้ารับการอบรมด้วย เพราะเหตุที่ว่า ทางการมุ่งหมายจะใช้งานในลักษณะพิเศษ — นั่นคือ — การต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น ซึ่งยึดครองประเทศไทยอยู่ การอบรมครั้งนี้กระทำ ณ ที่ตั้งกองบัญชาการของ กองทัพสนามในความอำนวยการของพ.อ.สุรจิต จารุเศรณี (รองเสธ. ทบ. ในขณะนั้น) มีนายทหารเข้ารับการอบรม ๒๑ นาย เป็นนายทหารบก ๑๖ นาย และนายทหารอากาศ ๕ นาย การอบรมหนักไปในทางเสนาธิการกิจ โดยเฉพาะใช้เวลาศึกษาตั้งแต่ มิ.ย. — ต.ค. ๘๘ เมื่อเสร็จการอบรมแล้ว ให้บรรจุประจำหน่วยต่าง ๆ แต่ว่าเจ้าตัวมิได้เคยออกไปรับราชการตามคำสั่งนั้นทั้งหมดเลย คงประจำทำงานอยู่ใน บก.ทบ.สนาม และช่วยงานในพล. ๑ ตลอดมาจนกระทั่งสุดสิ้นสถานะสงคราม."

สาเหตุที่ทำให้พวกเราซึ่งมารับการอบรมร่วมกันใน คราวนั้น มีความรักใคร่สนิทสนมกันอย่างแน่นแฟ้น คือการที่พวกเราได้รับการอบรมกันในลักษณะพิเศษ

สภาพเหมือนกับว่า เราต้องกลับไปเป็นนักเรียนนายร้อยอีกครั้งหนึ่ง เราต้องอยู่ประจำ ณ กองบัญชาการกองทัพบกสนามเลยทีเดียว เช้าต้องตื่นแต่ ๐๕๓๐ ๐๖๐๐—๐๗๐๐ เล่นพลศึกษา ๐๙๐๐—๑๖๐๐ ศึกษาในห้องเรียน ๑๙๐๐—๒๑๐๐ รับการอบรม และการฝึกใช้อาวุธใหม่ นอกจากนั้น จาก ๒๑๐๐—๐๖๐๐ เราต้องผลัดเปลี่ยนกันเข้าเวรหมู่ตรวจ ถือปืนกลมือเป็นอาวุธ รักษาความปลอดภัยให้แก่กองบัญชาการกองทัพบกสนาม การที่ได้ใช้ชีวิตร่วมกันโดยใกล้ชิดเป็นเวลา ๓—๔ เดือนเช่นนี้ ได้ทำให้เรารู้จักนิสัยใจคอของซึ่งกันและกัน และมีความรักใคร่เห็นอกเห็นใจกันเป็นอย่างดีมาตั้งแต่นั้น ต่อจากนั้น ในพวกเราเกือบทั้งหมดก็ได้มาร่วมศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกชุดที่ ๒๗ (๒๔๘๙—๙๐) อีกหนหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่มีมาแต่เดิมช่วยให้เราสนิทสนมคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้น และถึงแม้คนที่มิได้มาร่วมศึกษาในครั้งหลังนี้ด้วย (ได้แก่นายทหารอากาศทั้ง ๕ นาย และ พ.ท. ทรงพล) นั้น เราก็ได้มีการพบปะสังสรรค์กันเป็นครั้งคราว

อยู่เสมอมา ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นสนิทสนมต่อกันเช่นนี้ จึงต่อเนื่องกันไปไม่เคยขาดสายสักวาระเดียว.

พันโท ยุทธพงษ์ ยังหนุ่มและกำลังจะก้าวหน้าไปไกล นี่เป็นสิ่งที่ทุกคนซึ่งรู้จัก พันโท ยุทธพงษ์ ดี ย่อมไม่สามารถจะปฏิเสธเสียได้เลย ความรู้ความสามารถ การประพฤติตนพอเหมาะทั้งในทางโลกและทางธรรม กอปร์ด้วยอัธยาศัยอันดีงามของเขา ทำให้ พันโท ยุทธพงษ์ เป็นที่เชื่อถือและรักใคร่ของผู้บังคับบัญชา, ผู้ใหญ่ ตลอดจนญาติพี่น้อง และมิตรสหายโดยทั่วไป การจากไปโดยกะทันหันของ เขามิใช่แต่จะฝังความอาลัยไว้เฉพาะในด้านความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยโดยทั่วไปเท่านั้น ในส่วนราชการเอง ก็ ย่อม มี ความ เสีย ดาย เขา เป็นที่สุด เฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ในแผนกที่ ๑ กรมเสนาธิการทหารบก (เดี๋ยวนี้แปลสภาพเป็นกรมกำลังพลแล้ว) อันเป็นหน่วยราชการหน่วยสุดท้ายที่ พันโท ยุทธพงษ์ ได้รับราชการอยู่ ย่อมจะตระหนักในความจริงข้อนี้เป็นอย่างดีว่า ในวาระที่ พันโท ยุทธพงษ์ จากไป

นั้น เขากำลังครองอยู่ในตำแหน่งที่มีความสำคัญ และได้รับมอบให้ปฏิบัติภารกิจที่ยุ่งยากเพียงใด.

ในฐานะที่เป็นเพื่อนร่วมรุ่นกันมาและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เราจึงมีความปรารถนาร่วมกันที่จะจัดพิมพ์หนังสือขึ้นเล่มหนึ่ง เพื่อแจกในงานฌาปนกิจศพ พันโท ยุทธพงษ์ มุขศิริ และเมื่อได้นำความคิดอันนี้ไปเรียนหารือ พลตรี สุรจิต จารุเศรณี และ พลตรี ครวญ สุทธานินทร์ รองเสนาธิการทหารบก ผู้ซึ่งเคยทำหน้าที่อำนวยการ ฯ และปกครองดูแลพวกเรามาอย่างใกล้ชิดในสมัยที่พวกเราได้เข้ามารับการอบรมนั้น ทั้งสองท่านได้สนับสนุนความคิดของเราในทันที และพร้อมที่จะให้ความอุปการะในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้น ทั้งยังได้เขียนคำอาลัยลงไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย ทำให้หนังสือเล็กๆเล่มนี้มีค่ายิ่ง ส่วนเรื่องหลักที่จัดพิมพ์นั้น เราได้ตกลงเลือกเรื่อง "แนวปฏิบัติสำหรับนายทหารประจำกรมกองของชาติ" ของ พลตรี พระยาอานุภาพไตรภพ จึงนับว่าท่านผู้เรียบเรียงได้มีส่วนในการอุทิศกำลังความคิด ใน

การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ นอกจากนั้นคณะผู้จัดทำยังได้รับความช่วยเหลือจาก พันโท ดำเนิร เลขะกุล ในการให้คำแนะนำและดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ทั้งได้รับความช่วยเหลือจาก พันโท ม.ร.ว. เล็ก งอนรถ ซึ่งได้ส่งบทกวีมาลงพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้ด้วย.

ขอกุศลบุญราศีอันจะพึงบังเกิดจากการแจกจ่ายหนังสือนี้เป็นธรรมทาน จงบรรดาลความสำเร็จในสุขประโยชน์ แก่ดวงวิญญาณของ พันโท ยุทธพงษ์ มุขศิริ ผู้ได้กระทำแล้วซึ่งความดีในมนุษยโลก ขอเดชอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงคุ้มครองเชิดชูดวงวิญญาณ ที่ล่วงลับไปแล้วนี้ ให้ดำรงอยู่ในสุคติตลอดกาลนานเทอญ.

คณะผู้จัดทำ

นาวาอากาศเอก หม่อมหลวง ประวาศ ชุมสาย
นาวาอากาศเอก สวัสดิ์ โพธิวิหค
นาวาอากาศเอก สวัสดิ์ พรชำนิ

พันเอก ยุทธ สมบูรณ์

พันโท ทรงพล เสนีวงศ์ ณ อยุธยา

นาวาอากาศโท เอื้อน เขมะสิงคิ

นาวาอากาศโท สวน จิตต์ไพบูลย์

พันโท เดช อิ่มพัฒน์

พันโท เสริม ณ นคร

พันโท เชาว์ สวัสดิสงคราม

พันโท ประกอบ จารุมณี

พันโท ประสาร อมาตยกุล

นายพันตำรวจตรี เจริญฤทธิ จำรัสโรมรัน

พันตรี ประสงค์ สุพรรณเภสัช

พันตรี เฉลิมศักดิ์ จูฑะพงศ์

พันตรี ลักษณ์ สาลิคุปต์

พันตรี เฉลิมชัย จารุวัสตร์

ว่าที่นายพันตำรวจตรี สุรพล จุลละพราหมณ์

ว่าที่นายพันตำรวจตรี วิชิต รักษนาเวศ
พันตรี สนิท แย้มสอน
ร้อยเอก จรัล โอสถสงเคราะห์

๓๑ สิงหาคม ๒๔๙๕

แนวปฏิบัติสำหรับนายทหารประจำกรมกองของชาติ

โดย

พลตรี พระยาอานุภาพไตรภพ
กรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
(บรรยายที่ รร. จปร. เมื่อ ๑๕ ก.ค. ๘๓)

ท่านผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และเพื่อนนายทหารผู้ทรงเกียรติ กับบรรดานักเรียนนายร้อยผู้เป็นความหวังของชาติ ที่รักทั้งหลาย.

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างมาก ที่ได้มีโอกาสมาสนทนากับท่านในวันนี้ ท่านผู้บัญชาการโรงเรียน ฯ ได้เคยปรารภกับข้าพเจ้าว่า อยากให้ข้าพเจ้าช่วยหาหลักหรือแนวการปฏิบัติมาสนทนากับนักเรียนนายร้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยตรง เพราะนักเรียนนายร้อยจะต้องเป็นนายทหารที่ดีของชาติในอนาคต ข้าพเจ้าเห็นความ

เจตนาดีของท่านผู้บัญชาการโรงเรียนฯ จึงยินดีและรับเอาไปตริกตรองเสียนาน ในที่สุดนึกขึ้นได้ว่า ข้าพเจ้าก็เคยได้รับการสั่งสอนเรื่องเช่นนี้มาแล้วเมื่อประมาณ ๕๐ ปีก่อนโน้น ซึ่งถ้าจะว่าด้วยหลักการแล้วก็ยังคงใช้ได้อยู่ จึงพยายามนึกและใช้ความจำแต่หนหลัง มารวบรวมเป็นบทความขึ้น โดยตั้งใจจะถ่ายความจำนี้แก่เพื่อนนายทหารตลอดถึงนักเรียนนายร้อยผู้จะเป็นนายทหารของชาติในต่อไป โดยคิดว่า อุปนิสัยที่ดีทั้งหลายย่อมต้องได้จากบทเรียนที่ได้มีการทดลองมาแล้ว แต่ออกจะเป็นเรื่องค่อนข้างจะกระด้างไปสักหน่อย คือหมายความว่า ไม่สู้จะมีการขบขันและหนักไปในทางบทเรียนมาก นอกจากนั้นในการบรรยายของข้าพเจ้า โดยเหตุที่ข้าพเจ้าเป็นกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ และเป็นกรรมการอบรมข้าราชการและประชาชน ก็จำต้องพยายามบรรยายให้อยู่ในหลักของสภาวัฒนธรรม และของกรรมการอบรมข้าราชการและประชาชนด้วย จึงเป็นเหตุให้เรื่องที่ผูกขึ้นนี้ออกจะยาวไป แต่ถ้าท่านสนใจ ข้าพเจ้าก็มั่นใจว่า จะ

อำนวยประโยชน์คุ้มค่า เพราะเรื่องเช่นนี้ไม่ใคร่จะมีใครสนใจรวบรวมขึ้นเป็นหลักฐาน แต่ท่านจะต้องใช้ความคิดประกอบด้วยดี ข้าพเจ้าไม่อาจยืนยันได้ว่า หลักการโดยทั่วไปของเราบกพร่อง แต่ข้าพเจ้ายืนยันว่า การปฏิบัติของเรายังหย่อนอยู่ ด้วยเหตุที่เราชอบทำอะไรตามใจตัวเองหนักขึ้นทุกที โดยเข้าใจคำว่า "เสรีภาพ" ผิด แล้วการศึกษาอบรมก็เลยหย่อนไปหมด แต่ความจริงนั้นเสรีภาพย่อมมีขอบเขตด้วยกฎหมาย ศีลธรรม และขนบประเพณีเสมอ ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงใคร่จะขอเตือนเสียแต่ต้นว่า **ท่านจักต้องพยายามบังคับใจของท่านเองให้ได้ก่อน** ถ้าท่านบังคับใจของท่านไม่ได้ ท่านก็คงจะไม่มีวันบังคับคนอื่นได้เลย นายทหารของชาติต้องทำตนให้เป็นที่รักและเคารพของประชาชนด้วยดี จึงจะมีคุณค่าอันควรปรารถนา ซึ่งข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างมากว่า นักเรียนนายร้อยที่จะเป็นนายทหารในต่อไป จะพยายามสนใจหาบทเรียนใส่ตัวเป็นอย่างดีที่สุด เพื่อความเจริญของ

ตัวเองในอนาคต และเป็นความหวังดีต่อชาติภูมิ อันเป็นที่รักยิ่งของพวกเรา.

๑. กล่าวโดยทั่วไป

นายททหารย่อมมีหน้าที่สำคัญทั้งในเวลาปกติและเวลาสงคราม **ในเวลาปกติ** นายทหารย่อมเป็นผู้อบรมและฝึกชายฉกรรจ์ให้มีความรู้และมีกำลังกายแข็งแรง คือให้เขาเหล่านั้นพร้อมสำหรับรบได้ ในเมื่อประเทศและชาติจำเป็นจะต้องเรียกร้อง **ในเวลาสงคราม** นายทหารก็มีหน้าที่นำทหารให้บังคับไปสู่ความมีชัย.

ตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า หน้าที่ของนายทหารนั้น **มีเกียรติและมีความสำคัญยิ่งนัก** สมควรที่ยุวชนชาวไทยจักต้องหาวิธีปลุกกำลังใจตนเองให้เกิดความนิยมแล้วก็มอบกายถวายชีวิตแก่ชาติบ้านเกิดเมืองมารดร และพระมหากษัตริย์ด้วยความเต็มใจ.

ถ้าเราพิจารณาหน้าที่นายทหารอย่างละเอียด คงจะเห็นพ้องกันว่า หลักการปฏิบัติของทหารโดยทั่วไปทั้งเวลา

ปกติและเวลาสงครามนั้นยากมาก แต่ก็เป็นหน้าที่ของคณะนายทหารจะต้องบากบั่น อันจะหลีกเลี่ยงไม่ได้เลย.

การเป็นไปของบ้านเมืองตลอดจนอธิปไตยและอนาคตของชาตินั้น พึงเข้าใจเถิดว่า คณะนายทหารจำต้องมีส่วนทั้งทางตรงและทางอ้อมเข้าแทรกไม่น้อยเลย ด้วยความหวังและเชื่อมั่นว่า นายทหารจะทำการตามหน้าที่ของตนให้เป็นชื่อเสียงแก่ชาติบ้านเมือง และเป็นที่เชื่อถือของประชาชนทั่วไป นายทหารจึงได้รับความยกย่องและไว้วางใจเป็นพิเศษ เช่นนายทหารมีกระบี่หรือคาดกระบี่ได้เสมอ แม้แต่เวลาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท อันเป็นการผิดกว่าคนทั้งปวงที่กฎหมายห้ามมิให้ถืออาวุธในที่ประชุมชน.

ประเทศที่ใช้กฎหมายการเกณฑ์ทหารโดยทั่วไป ย่อมต้องการความนิยม และความเชื่อถือในนายทหารมาก เพราะการนิยมนับถือหรือเชื่อถือนายทหารนั้น ย่อมเป็นหนทางเดียว ที่จะนำความ สำเร็จมาสู่ ความมุ่งหมาย ของชาติทั้งนี้เพราะเหตุว่าในเวลาสงครามกองทัพย่อมประกอบด้วยคนทุกชั้นทุกประเภทรวมกันเป็นจำนวนมาก ส่วนในเวลา

ปกติ เราเรียกคนเข้ามารับราชการทหารผลัดเปลี่ยนทะยอยกันเพียงส่วนน้อย เพื่อให้ประชาชนคุ้นเคยแก่การเป็นทหารตามลำดับเท่านั้น ส่วนมากหรือนอกจากที่ถูกเกณฑ์เข้ามารับราชการ ๆ คงประกอบการอาชีพตามภูมิลำเนาต่อไป แต่ก็จำจะต้องให้เขาเหล่านั้นเลื่อมใสในนายทหารฝังใจแต่ยามปกติตามแต่จะได้ การเลื่อมใสในนายทหารนี้อาจเพาะให้แพร่หลายทั่วประเทศได้ จากการเรียกบุคคลเข้ามารับราชการประจำอย่าง ๑ กับระดมทหารกองหนุนและกองเกินอัตราเข้ามารับการฝึกเป็นครั้ง เป็นคราวอย่าง ๑ ถ้าประชาชนมีความนิยมในนายทหารแล้ว การทั้งปวงก็จะสะดวก แต่ถ้าความนิยมไม่มี วินัยก็จะบกพร่องและกิจการต่างๆก็อาจเป็นผลที่ตรงกันข้ามกับความมุ่งหมายได้.

เพราะฉะนั้น ถ้านายทหารคนใดไม่มักมาก คือพอใจในสิ่งที่ตนได้และเป็นผู้พลีตน ไม่ย่อท้อที่จะผ่าความยากลำบากทั้งปวง ผู้นั้นย่อมสมควรที่จะกำเนิดมาสำหรับเป็นนายทหารไทย ถ้าเขาแต่งเครื่องยศนายทหาร แต่ไม่พลีตนต่อหน้าที่ที่ชาติเรียกร้อง เขาผู้นั้นย่อมไม่สมควรแก

ค่าแห่งเครื่องยศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เป็นประมุขของชาติและที่เคารพสักการะของคนไทย ทรงไว้วางพระราชหฤทัยให้ประดับ เพราะฉะนั้นนายทหารทุกคนจึงสมควรจะสำนึกในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี.

๒. หน้าที่ตามตำแหน่ง

ก. นายทหารเป็นครูและผู้ฝึกทหาร

ในเวลาปกตินั้น นายทหารประจำกรมกองย่อมเป็นผู้มีหน้าที่อบรมและฝึกทหาร.

ในการอบรมและฝึกทหารนั้น ในชั้นต้นจะต้องหาทางให้ทหารมีกำลังกายแข็งแรงและคล่องแคล่วก่อน กับต้องสอนให้ทหารรู้จักใช้อาวุธคู่มือได้เป็นอย่างดี ตลอดจนรู้จักพลิกแพลงปฏิบัติตามเหตุการณ์ได้ด้วย ซึ่งนับว่าสำหรับราชการทหารสำคัญนัก ยิ่งในเวลาสงครามกิจการที่กล่าวนั้นก็ยิ่งมีความสำคัญขึ้นอีก ในการหัดจะต้องให้ทุกคนมีความทรงจำอย่างดีและขึ้นใจจนไม่มีวันลืม แม้แต่ได้ออกเป็นกองหนุนไปแล้ว อันเป็นการสำคัญที่จะนำ

มาซึ่งความมีชัยในเวลาสงครามได้อย่าง ๑ อย่างไรก็ดี อาวุธสมัยนี้มีอำนาจร้ายแรงมาก ทำให้การฝึกและสอนเพื่อให้ทหารมีความรู้จริงจังเรียงตัวยากกว่าแต่ก่อนหลายเท่า จากความร้ายแรงของอาวุธสมัยใหม่ย่อมบังเกิดความจำเป็นต้องกวดขัน ให้ทหารรอบรู้และทรงไว้ซึ่งวิธีรบตลอดจนแบบธรรมเนียมต่าง ๆ ด้วย ในเวลาทหารราบต่อสู้กับทหารราบก็ดี หรือในเวลาทหารม้าไปลาดตระเวนและส่งข่าวก็ดี และในเวลาทำหน้าที่เป็นพลประจำปืนใหญ่ก็ดี ในสมัยนี้ทหารทุกคนจะต้องใช้ความคิดโดยพลการประกอบมาก ผิดกว่าแต่ก่อน ซึ่งวางแบบกันตายตัว สั่งอะไรมาก็มีแบบให้ทำไว้เสร็จ และไม่ต้องใช้ความคิดเลย ถ้าเกิดการไม่แน่ใจขึ้นว่า ทหารจะควรตกลงใจในการเข้าตีข้าศึกที่อยู่ในภูมิประเทศซึ่งเห็นได้ยาก ทั้งกำลังยิงกราดอยู่ด้วยอย่างรุนแรงหรือไม่ และจะหวังผลจากการยิงกำหราบข้าศึกด้วยกำลังส่วนอื่นของฝ่ายเดียวกันไม่ได้ นอกจากการเข้ารบในระยะใกล้แล้ว จะต้องพยายามเข้าไปในระยะที่ต้องการให้จงได้ เพื่อเกิดผลดังว่านี้ ทหารจะ

ต้องมีน้ำใจมั่นคงแน่นอน ยอมผ่าอันตรายซึ่งอาจนำความพินาศมาสู่ชีวิตได้ ด้วยความองอาจกล้าหาญ ทั้งต้องให้ทำด้วยน้ำใสใจจริง ไม่ใช่เห็นส่วนมากทำก็ทำไปด้วย.

การฝึกทหารให้มีความฉลาดเฉลียวคล่องแคล่ว ให้มีความทะเยอทะยานในหน้าที่ และให้รู้จักทำการโดยลำพังในโอกาสที่จำเป็น ตลอดจนปลูกนิสัยให้มั่นคงและมีความแข็งแรง ทนทานต่อความกรากกรำต่าง ๆ ของราชการสงครามได้ ย่อมเป็นกิจสำคัญในหน้าที่ตามตำแหน่งนายทหารยามปกติ ซึ่งเป็นการยากยิ่ง แม้จะได้ใช้กฎหมายการเกณฑ์ทหารทั่วพระราชอาณาจักร อันมีทางหวังได้คนดี ๆ มาเป็นทหารแล้วก็จริง แต่การศึกษาของเราโดยทั่วไปยังอ่อน จึงคงมีความจำเป็นอยู่นั่นเองที่จะต้องหัดและอบรมกันในระหว่างเวลารับราชการเป็นทหารมาก เพื่อให้เข้ารูปตามความประสงค์แห่งราชการทหารอันเป็นส่วนรับผิดชอบในเรื่องนี้ต่อเมืองมารดร ตัวอย่างความกล้าหาญนั้น สำหรับไทยเราก็มีปรากฏตามพระราชพงศาวดารมากหลายไม่แพ้ชาติอื่นเลย เพราะฉะนั้น

ย่อมเป็นหน้าที่ของนายทหารที่จะต้องพยายามปลุกน้ำใจให้ทหารมีร่างกายมั่นคงแข็งแรง และมีขวัญดีสำหรับหวังผลในเวลาเอาจริงจังได้ ถ้าความรู้ตลอดจนขวัญของนายทหารไม่ดี และน้ำใจของทหารไม่มั่นคงแล้ว ประโยชน์แห่งการมีทหารก็ย่อมจะไม่คุ้มค่า เพราะฉะนั้นเราจะต้องฝึกฝนและฝึกทหารให้ทุกคนมีความสามารถจริง ๆ เพื่อเป็นที่ไว้วางใจได้ในเมื่อบ้านเกิดเมืองมารดรจำเป็นจะต้องใช้กำลังทหารระงับเหตุภัย คือให้เป็นผู้ซื่อตรงต่อหน้าที่ ให้เป็นผู้รู้จักความดีความงาม ให้เป็นผู้เชื่อฟังบังคับบัญชาของผู้มีอำนาจเหนือตน ให้เป็นผู้คุ้นเคยแก่ระเบียบตามความประสงค์ของราชการทหาร คือไม่ยอมท้อถอยต่อความเหนื่อยยากทั้งปวง ยินดีในการปฏิบัติหน้าที่ทุกเมื่อ และในที่สุดให้มีกำลังกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยเบียดเบียน อันจะเป็นที่เชิดหน้าชูตา เป็นสง่า เป็นอำนาจและเป็นโชคของบ้านเกิดเมืองมารดรด้วย เมื่อเขาเหล่านั้นหมดเวลารับราชการประจำ ไปประกอบการอาชีพตามภูมิลำเนา ต้องให้มีความรักความนิยมทหารซึมซาบติดตัวไป

และเพาะความนิยมเชื่อมใส่นั้นต่อ ๆ แก่บุตรหลาน เพราะฉะนั้นถ้าจะกล่าวโดยย่อ ราชการทหารก็คือโรงเรียนใหญ่ของชาติ อันมีหน้าที่สอนกุลบุตรให้มีนิสัยสันดานสำหรับการเป็นนักรบนั่นเอง อนาคต คือความเจริญหรือความทรุดโทรมแห่งชาติบ้านเกิดเมืองมารดร ย่อมเนื่องมาจากความอบรมของโรงเรียนนี้มากอยู่ เพราะฉะนั้นโรงเรียนนี้จึงมีความสำคัญนัก ผู้ที่เป็นครูและผู้ปกครอง ณ โรงเรียนนี้ได้แก่นายทหาร ดังนั้นข้อใหญ่ใจความของคณะนายทหารก็คือ การแก้ปัญหาการฝึกและอบรมในหน้าที่ราชการทหารให้เกิดผลสมปราถนา ทั้งนี้ย่อมต้องแล้วแต่ความสามารถและความไม่เบื่อหน่าย หรือการเอาใจใส่ของผู้ที่เป็นครูอย่างมากที่สุด.

การหัดวิชาการทหารนั้นย่อมต้องกวดขันให้ดำเนินตามระเบียบแห่งแบบหัดและตำราด้วยดี คือให้ใช้การตามนั้นได้จริง ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำดังว่า ย่อมเป็นหนทางเดียวที่จะให้คนตั้งพันตั้งหมื่นทำการตามความประสงค์ของผู้นำได้ วิธีปฏิบัติการในเรื่องนี้ไม่มีแบบตายตัว ย่อม

แล้วแต่ความไหวพริบ ตลอดจนความสามารถของนายทหารผู้รู้เท่าถึงการเป็นประมาณ แต่นายทหารหนุ่ม ๆ นั้นในชั้นต้นคง จะต้อง ดำเนินการตาม หลักแห่ง คำชี้แจงหรือระเบียบการบางอย่างไปก่อน จนกว่าจะคุ้นเคยหรือเกิดความชำนาญ อย่างไรก็ตามนายทหารย่อมต้องถือเป็นหลักว่า การที่ตนจะเป็นครูหรือผู้ฝึกที่ดี จนให้ทหารทำการตามความประสงค์ของตนนั้น จะสำเร็จได้เฉพาะถ้าผู้น้อยนิยมนับถือในตน เชื่อฟังตน และยินดีจะตามตน.

การที่จะให้ผู้ใต้บังคับเชื่อฟังและเคารพยำเกรงย่อมมียุทธวินัยและระเบียบการลงอาชญาแก่ทหาร เป็นเครื่องหนุนหลังให้นายทหารทรงไว้ซึ่งอำนาจ และเป็นเครื่องกันการละเมิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย แต่การใช้อำนาจบังคับให้มีวินัยย่อมไม่สู้จะเป็นหนทางที่ดีเสมอนัก เพราะน้ำใจคนอาจยังไม่ยอมแพ้ก็ได้ การที่ให้ทหารเกรงกลัวนายทหารด้วยอำนาจการลงอาชญาจะไม่เป็นเหตุให้ทหารทำตามคำสั่งจนถึงกับยอมพลีชีวิตได้เลย นอกจากนั้นการใช้อาชญาบังคับย่อมจำต้องมีการตรวจตราเสมอ ถ้าละ

เลยบ้างไซร้ ทหารก็มักจะหลีกเลี่ยงละเลยที่จะปฏิบัติกิจการตามหน้าที่โดยเคร่งครัด แต่บางโอกาสก็มีความจำเป็นที่จะต้องบังคับให้มีวินัย ด้วยอำนาจการลงอาชญาเหมือนกัน เช่นทหารผู้นั้นมีนิสัยชั่วร้ายจำต้องกำหราบสำนึกให้คืนดี คือให้รักการปฏิบัติตามหน้าที่ ให้รู้จักเกียรติศักดิ์ ให้ซื่อตรงต่อกิจการอันเป็นหน้าที่ของตน ให้รักชาติบ้านเกิดเมืองมารดร และให้รักหมู่รักคณะ ถ้าสามารถกำหราบให้เกิดสำนึกดังว่าขึ้นได้ จนมีความเป็นไปตรงกันข้ามกับที่เป็นอยู่แต่หนหลัง ทหารผู้นั้นก็จะเสียใจในเหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้วขึ้นเอง แล้วก็จะสำนึกในการกระทำของนายทหารว่าเป็นพระคุณ.

การที่นายทหารจะปฏิบัติตน ให้เป็นผู้ฝึกทหารได้ดีจริงนั้น นอกจากอำนาจการลงอาชญาที่ตนมีอยู่ตามชั้นยศแล้ว จำต้องทำตนให้ผู้น้อยนิยมนับถือ จนพร้อมที่จะยอมให้นายทหารบั้นได้ทุกอย่าง เพื่อให้เกิดผลตามที่ว่านี้ นายทหารจักต้องแสดงตนเป็นผู้มีความรู้และความสามารถขบปัญหาได้เสมอ ข้อบกพร่องในตัวทุกจุดที่แสดงให้ผู้

น้อยเห็น ย่อมเป็นเครื่องตัดรอนความนิยม ในราชการทหารย่อมมีผู้บังคับบัญชาชั้นรอง ที่จำต้องได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือเป็นลำดับ ซึ่งนายทหารจะต้องไม่เลือกและใช้ให้ได้เสมอ แต่ก็ต้องระวังเหมือนกัน มิฉะนั้นถ้ามีการดูแคลนขึ้น จะเลยเสียวินัยและทำอะไรไม่ได้ผลเด็ดขาด การที่จะให้ได้บทเรียนจนเป็นที่เชื่อถือของทหารนั้น มีหนทางเดียวแต่ที่นายทหารจะต้องสนใจในการศึกษา.

อนึ่ง ไม่ว่านายทหารจะทำอะไร จักต้องทำตนให้ผู้น้อยเอาอย่างได้ ทั้งนี้เพราะสายตาของผู้น้อยโดยมากมักจับอยู่ที่ผู้ใหญ่และคอยเอาอย่างผู้ใหญ่ด้วย ดังนั้นถ้าผู้ใหญ่ทำตนเป็นตัวอย่าง และ เป็นที่เคารพยำเกรง แม้จะตักเตือน หรือ แนะนำ วิธีดำเนินการใดๆ ผู้น้อยก็ย่อมเชื่อและถือเอาเป็นเจ้าพระเดชนายพระคุณ ที่จำต้องปฏิบัติตนให้ชอบด้วยความประสงค์เสมอ แล้วกิจการในหน้าที่ของส่วนรวมก็จะดำเนินด้วยดี เช่นผู้บังคับบัญชาเอาใจ

ใส่ชอบกวดขันในหน้าที่ราชการ ผู้น้อยก็จะเอาอย่างเขม่นขมักทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ดังนี้เป็นต้น.

ในราชการทหารจำต้องมีการเคร่งครัดและเด็ดขาดเสมอ ผู้มีนิสัยอ่อนจะอบรมผู้อื่นให้เป็นคนแข็งแรง หรือให้หน่วยใต้บังคับมีวินัยเฉียบขาดไม่ได้ นายทหารผู้มีนิสัยอ่อน มักตั้งกติกา อันพึงประสงค์แก่ ผู้อยู่ใต้บังคับน้อยและมักจะละเลยในการเข้มงวดกวดขัน คือไม่สู้จะขัดใจผู้น้อยและคอยตามใจผู้น้อยเสมอ จึงมักทำอะไรไม่เด็ดขาด ถึงแม้บางคราวเหตุการณ์ทั้งปวงจะเป็นที่เรียบร้อยได้ก็เพราะตนเองปล่อยให้ผู้น้อยจูงจมูก แล้วใจที่สุดผู้น้อยก็จะเคยตัว และตัวเองก็จะกลายเป็นคนไม่เด็ดขาดและลังเลยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นในเวลาราชการจะต้องเคร่งครัดแต่จะต้องมีเหตุผลเสมอ และต้องสำนึกในตำแหน่งหน้าที่ของตน ทั้งต้องระวังอย่าให้เลยกลายเป็นขาดความเมตตาในผู้น้อย และทำการเอาแต่ใจตัวจนเกินไปด้วย.

ถ้าจะทดลองวินัยหน่วยใต้บังคับ จะต้องพิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริงเสียก่อน การหมิ่นประมาทผู้น้อยก็ดี

กล่าวคำหยาบก็ดี หรือปรักปรำผู้น้อยผิด ๆ ก็ดี ย่อมเปิดช่องให้ผู้น้อยร้องทุกข์ในการกระทำนั้นได้ ถึงแม้จะไม่ถูกร้องทุกข์ ก็เป็นการไม่สมควรอยู่นั่นเอง ทั้งจะเป็นเหตุให้เสียวินัยได้ง่าย เพราะทุกคนย่อมไม่ชอบที่จะให้ผู้อื่นหมิ่นประมาทตน นอกจากนั้นการว่าผิด ๆ หรือการหยาบคายย่อมเป็นเหตุทำให้คนหน้าด้าน แล้วในตอนท้ายก็เลยหารู้จักเกียรติศักดิ์ไม่ การอบรมให้ผู้น้อยรู้จักเกียรติศักดิ์ย่อมเป็นสิ่ง ๑ ที่นับว่าสำคัญสำหรับการทหาร ในเวลามีโทษะนายทหารจักต้องระวังให้มาก และไม่ยั่วให้ผู้น้อยเจ็บใจผู้ที่บังคับใจตนเองไม่ได้ ก็ย่อมจะบังคับผู้อื่นไม่ได้เหมือนกัน ดังนั้นการที่จะบังคับบัญชาผู้น้อย นายทหารจะต้องหัดบังคับใจตัวเองให้อยู่ก่อน และต้องถือว่าการบังคับใจตัวเองเป็นหน้าที่สำคัญด้วย เพราะการกระทำได้ดังว่าย่อมจะเป็นเยี่ยงอย่างอันดีแก่ผู้น้อยในทางปฏิบัติตามหน้าที่อยู่ในตัว.

ผู้ปกครองที่มีเมตตาแก่ผู้น้อยจะต้องไม่ให้ร้ายหรือคิดร้ายแก่ผู้น้อย แม้จะบังเกิดโทษจริตในบางครั้งบาง

คราว ก็จำต้องพยายามดำเนินการในทางที่ละม่อม อันตรงกับภาษิตโบราณที่ว่า "จงกลืนน้ำลายเสีย ๓ อึกก่อน" แต่ถ้าปรากฏว่าผู้น้อยไม่ต่ำและมีแง่ที่จะทำการฝ่าฝืน ก็จำต้องเข้ากดกันอย่างเฉียบขาด เพื่อมิให้ผู้นั้นหลงเข้าไปในหนทางที่ชั่ว แล้วก็พยายามนำเข้าสู่ทางอันควร ประดุจบิดาหัดบุตร หรือปั้นรูปการกระทำของบุตรให้ชอบด้วยความประสงค์ของตน ถ้าผู้น้อยคนใดเบื่อหน่าย ก็ต้องให้บทเรียนด้วยความพยายาม จะเบื่อหน่ายไม่ได้ ทุกคนย่อมรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี เพราะฉะนั้นถ้าได้นำไปในทางที่ถูกแล้วอาจหวังผลได้เสมอ เพื่อสำเร็จประโยชน์ดังว่า นายทหารผู้มีหน้าที่ปกครองหรืออบรมผู้น้อย จะต้องพยายามสอดส่องให้รู้จักผู้น้อยในโอกาสต่าง ๆ การรู้จักเพียงในเวลาทำงานไม่เป็นการเพียงพอเลย จะต้องพยายามรู้จักให้ใกล้ชิด คือให้รู้จักนิสสัยใจคออย่างแท้จริง ผู้บังคับบัญชาที่มิพยายามรู้จักผู้น้อยดังกล่าวแล้ว ก็เท่ากับมิได้ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ชาติอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะจะหวังผลอะไรในยามปกติไม่ได้ ยิ่งในยามสงครามด้วยแล้ว

การไม่รู้จักผู้น้อยดีจะหวังมีชัยไม่ได้เลย การที่ต่างคนต่าง
ไม่รู้จักนิสัยใจคอกันนั้น ย่อมจะขาดความเชื่อถือ อัน
เป็นต้นเหตุมิให้ปลงใจที่จะเคารพต่อการนำในยามฉุกเฉิน
ซึ่งอาจต้องเสียชีวิตได้ ราชการทหารต้องการให้ปฏิบัติ
หน้าที่เคร่งครัดเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของนายทหารที่
จะทำตนเป็นคนอ่อนแอไม่ได้ และจำต้องทำตนให้เป็นที่
เคารพสำหรับผู้น้อยเป็นนิจ อันจะเป็นหนทางให้เกิดนิยม
และยินดีปฏิบัติตามคำสั่งทั้งในยามดีและยามยากได้ หน
ทางการดังกล่าวแล้วนั้นแหละ จะทำให้ผู้น้อยไว้เนื้อเชื่อ
ใจ ทำให้ผู้น้อยนิยมทำให้ยินดีปฏิบัติตามคำสั่ง และทำ
ให้บังเกิดความเชื่อถือรักใคร่ด้วย ทั้งนี้นายทหารจำต้อง
แสดงให้ได้เป็นอาจิณ และจะต้องคอยสังเกตจุดอ่อนของ
ผู้น้อยเสมอ จะละเลยหรือจะทำอย่างเดียวกันทุกคนไม่ได้

ความดูดดื่มอันเป็นเหตุให้ผู้น้อยหมั่นเพียรต่อกา
งานตามหน้าที่นั้น ผู้บังคับบัญชาย่อมจะหวังได้จากถ้อ
คำที่สั้นและกินความกว้างขวาง ยิ่งกว่าการบรรยายที่ยื
ยาว ซึ่งนายทหารหนุ่ม ๆ ที่มีหน้าที่ในการสอนย่อมจะ

โอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับเกิดการดูดดื่มได้มาก เช่นเวลาสอนเพื่อปลูกให้ทหารรู้จักกิจการตามหน้าที่ ให้รักเกียรติศักดิ์ รักชาติบ้านเกิดเมืองมารดร ซื่อตรงจงรักภักดิ์ต่อประมุขของชาติ ลัทธิการปกครองและธงชัยเฉลิมพล ทั้งให้มีความนิยมในการกระทำที่องอาจกล้าหาญ แต่อย่างไรก็ตาม นายทหารจักต้องใช้ถ้อยคำและทำตนให้เป็นตัวอย่างทั้งในทางใจและทางการปฏิบัติ ถ้ายังไม่พอก็จำต้องพยายามทำให้บ่อย จนกว่าผลนั้นจะซึมซาบเข้าเลือดเนื้อได้จริง.

ข. นายทหารเป็นผู้นำ

ตามกล่าวแล้วในตอนต้นที่ว่านายทหารเป็นครูและมีหน้าที่ฝึกทหาร ตลอดจนการติดต่อใกล้ชิดกับผู้อยู่ใต้บังคับ อันถือว่าเป็นปัญหาอย่าง ๑ ที่เกี่ยวกับการหัดและการปกครองด้วยนั้น การวางตนให้เหมาะสำหรับทำหน้าที่เป็นผู้นำก็มีความสำคัญอย่างยวดยิ่งเหมือนกัน แต่การนำย่อมต้องทำในวงจำกัดตามโอกาสอันควร.

ในยามสงครามนั้นทหารย่อมต้องการกำลังกาย กำลังความคิด และต้องการให้ทหารรักษาแบบธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด แต่สำหรับนายทหารยิ่งต้องการมากกว่านั้นอีกหลายเท่าตัว.

กำลังกายนั้นสำหรับนายทหารเดินเท้าย่อมใช้ทั้งในการเดินและการรบ แต่มักมีผู้ชอบกล่าวเสมอว่า ในการเดินและการรบนั้น นายทหารได้รับความกรากกร้าน้อยกว่าพลทหาร เพราะไม่ต้องมีอาวุธประจำกายและเครื่องหลังถ่วงน้ำหนัก ซึ่งไม่เป็นความจริงเลย เพราะนอกจากการเดินและการรบอย่างพลทหารแล้ว นายทหารเดินเท้าย่อมต้องออกกำลังในการตรวจตราเป็นพิเศษ เช่นต้องเดินขึ้น ๆ ล่อง ๆ ให้ทหารมีระเบียบอันดีและมีขวัญด้วยเป็นต้น ซึ่งเป็นการออกกำลังกว่าพลทหารเป็นอันมาก ในเขตอำนาจกระสุนปืนของข้าศึก นายทหารราบชั้นผู้ใหญ่ที่ขี่ม้า (ชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไป) ก็จำต้องลงเดิน เพื่อติดต่อหรือไปกับทหารใต้บังคับได้ทุกแห่ง เมื่อได้มีการเดินและรบแล้ว ส่วน ๑ ของกรมกองยังจะต้องทำหน้าที่รักษาด้าน

และการลาดตระเวน เพื่อให้ส่วนใหญ่ของหน่วยนั้น ๆ ได้หลับนอนหรือพักแรม การรักษาด่านหรือการลาดตระเวนไกล ๆ ภายหลังที่ได้เดินหรือรบเหน็ดเหนื่อยมาแล้วนั้น หน่วยที่ปฏิบัติต้องอดทนจริง ๆ แต่น้ำหนักสำคัญย่อมตกแก่นายทหารเป็นส่วนมาก การพักร้อนใหญ่หรือพักประจำชั่วโมงก็เหมือนกัน น้อยนักที่นายทหารจะได้พักผ่อน ถ้าเป็นการรบด้วยกำลังมากหรือเป็นการรบของหน่วยขนาดใหญ่ก็ดี เมื่อกรมกองเข้าที่แล้วมักจะยังไม่ได้รับหญ้าฟางซึ่งใช้เป็นเครื่องรองนอน และฟืนสำหรับหุงต้มอาหาร แต่นายและพลทหารจำต้องทนเท่าที่มีหาได้เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในภูมิประเทศชนิดใดและดินฟ้าอากาศเป็นอย่างไร ในเวลาพักแรมพลทหารอยู่ได้อย่างไรนายทหารก็จำต้องอยู่อย่างนั้น คือเลือนซึ่งโดยธรรมดาแม้จะได้บรรทุกน้ำหนักน้อยที่สุดแล้วก็อาจถึงได้ล่าช้ามากหรือภายหลังความต้องการตั้งวัน ดังนั้นในระหว่างเวลาที่สัมภาระยังไม่ถึง นายทหารก็จำจะต้องใช้สิ่งของเท่าที่มีติดตัวไป เสื้อผ้าถึงจะเปียกปอนสักปานใดก็จำต้องปล่อยให้ติดตัวอยู่

จนแห้งไปเอง จริงอยู่นายทหารมิต้องมีหน้าที่อย่างพลทหาร คือมิต้องรักษาอาวุธและเครื่องแต่งกาย ทั้งไม่ต้องเลี้ยงม้าเอง แต่ต้องมีหน้าที่ตรวจตรากิจการที่กล่าวนั้นเคร่งครัดเป็นนิจ ยิ่งการที่ผ่านพ้นมาแล้วเป็นการหนักอันเป็นเหตุให้เหน็ดเหนื่อยมาก ก็จำต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะให้กิจการทั้งปวงดำเนินเป็นระเบียบเช่นเคยเสมอ นอกจากนั้นนายทหารยังต้องอำนวยการระวังรักษา รักษาระเบียบการภายใน และดูแลการอนามัยด้วย ซึ่งหมายความว่านายทหารจำต้องพลีความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์แก่ผู้อยู่ใต้บังคับทั้งสิ้น แต่การที่จะให้กิจการทั้งปวงสำเร็จผลได้จริงดังว่านั้น นายทหารจำต้องมีกำลังกายดี และมีความมั่นคงในทางใจเป็นคุณสมบัติประจำตัว

นายทหารผู้สนใจปฏิบัติการตามหน้าที่ดังกล่าวแล้วอย่างสมบูรณ์ ย่อมมีเวลาพักและหลับนอนในระหว่างการพักร้อนและพักแรมน้อยที่สุด ถึงผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปก็มีเวลาพักน้อยเหมือนกัน เพราะในระหว่างเวลาที่กรมกองพักหรือหลับนอนก็ดี นายทหารชั้นผู้ใหญ่จำ

ต้องใช้เวลานั้นสำหรับอำนวยการระวังรักษา และลำเลียงเสบียงอาหาร ทั้งจำต้องระลึกถึงการเตรียมพร้อมเสมอด้วย คือหมายความว่าจักต้องประจักษ์แจ้งในเหตุการณ์เป็นนิจ กับต้องคอยรับและส่งข่าวติดต่อทั้งกลางวันและกลางคืน ถ้าจะกล่าวโดยรวมก็คือ **นายทหารจะต้องพอใจในการพัก เพียงเท่าที่ตนจะมีเวลาพอหาได้.**

ตามกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า ในยามสงครามนั้นนายทหารจักต้องเหน็ดเหนื่อยลึกหรอมาก การรับประทานอาหารก็ไม่ใคร่จะเป็นเวลา และโดยมากได้บริโภคเพียงเล็กน้อย หาเป็นการเพียงพอที่จะชดเชยความสึกหรอที่กล่าวแล้วได้ไม่ แต่นายทหารจำต้องเข้าใจว่า การกินในยามสงครามหาใช่กินเท่าที่ร่างกายต้องการไม่ แต่ทหาร ย่อมกินเท่าที่ได้รับและเท่าที่มีเวลา จะกินได้ และต้องทำตัวให้พร้อมดังว่าเสมอ วันนี้อาจต้องรับประทานอาหารหนักแต่เช้ามืด พรุ่งนี้อาจต้องกินต่อเวลาเย็นค่ำ และอาจมีบางวันที่ต้องอด ซึ่งในที่สุดจะเป็นนายหรือพลทหารก็ตาม จำต้องหิวและเหน็ดเหนื่อยแทบ

ตาย ถึงกับล้มตัวลงหลับได้ไม่ว่าที่ไหน ทั้งนี้เพราะภูมิประเทศโดยทั่วไปมักจะกันดาร ถ้าเป็นการรบในภูมิประเทศที่มีถนนหนทางบริบูรณ์ อาหารการกินก็อาจนำส่งแก่กรมกองตามถนนได้สดวก แม้กระนั้นสำหรับนายทหารก็จำต้องจำกัดตนอยู่ คือจำกัดตนเพียงให้มีอาหารเท่าที่ทหารได้รับ แม้พื้นที่ที่อยู่นั้นจะบริบูรณ์ แต่ถ้าเป็นการรวมกันอยู่เป็นกองทหารขนาดใหญ่แล้ว การนำอาหารไปส่งยังกรมกองก็ย่อมจะต้องประสพความยากลำบากเหมือนกัน คือหมายความว่า อาจต้องใช้เวลาตั้งวันแล้วก็ยังไม่ถึงเป็นต้น เพราะฉะนั้นนายทหารจำจะต้องหากินในภูมิประเทศเท่าที่จะหาได้ตามเวลาที่มี หรือต้องยอมอดเป็นระยะเวลานาน ๆ.

ในการออกสนามนั้น เฉพาะผู้ที่มีกำลังกายแข็งแรงยิ่งเท่านั้นที่จะทนทานต่อความตรากตรำทั้งปวงได้ บุคคลชนิดนี้แหละเป็นผู้บังคับบัญชาที่เราพึงประสงค์ ทั้งเป็นผู้มีหวังที่จะทำการให้มีชื่อเสียงได้ ยามปกตินายทหารควรจะใช้เป็นเวลาถนอมกำลังและทำตนให้ปราศจากโรค ยิ่ง

นายทหารมีกำลังกายดีและปราศจากโรค เป็นจำนวนมากเพียงไร ราชการทหารก็ยิ่งชอบ ถ้านายทหารบำรุงตัวไม่พอและกำลังกายหมดลง หรือไม่สามารถจะทนการตรากตรำของราชการสนามได้เมื่อใด เวลารับราชการของนายทหารผู้นั้นก็ย่อมจะต้องถึงที่สุด เฉพาะนายทหารที่มีทั้งกำลังกายและกำลังความสามารถสูงเท่านั้น ย่อมมีหวังจะเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นไปได้ การหวังดำรงตำแหน่งสูงๆ ย่อมมีประจำในนิสัยสันดารของนายทหารหนุ่มทุกคน เพราะฉะนั้นถ้าได้อบรมเสียแต่ต้น ให้มีกำลังกายและกำลังความสามารถดังว่าแล้ว ความพยายามก็มักจะไม่เสียหลายการที่ต้องเสียใจและได้คิดภายหลังนั้นเป็นการช้าไป ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายนัก แต่ถ้าได้ใช้ความระมัดระวังแต่ต้นแล้ว การก็คงจะไม่เป็นเช่นนั้น เพราะการสงครามย่อมบอกเหตุโดยไม่ให้เวลารู้ตัวนานนัก ถ้ากำลังกายของผู้ใดทนไม่ไหวจนกว่าจะถึงขณะจิตที่ต้องการความเหนื่อยยากและความทนทานของนักรบไซร้ ผู้นั้นก็อาจต้องทิ้งให้ป่วยเจ็บอยู่ในสนามรบ หรือถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง อันไม่มี

เวลาจะทำชื่อเสียงได้เลย ถึงแม้จะทนไปทำการได้ก็คงเป็นชั่วขณะ แล้วก็คงจะต้องหักลงกลางคัน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการที่มิได้ทำตนให้พร้อมรบนั้นเอง เมื่อล้านึกถึงความหลังซิ ช้าไปเสียแล้ว ซึ่งเราไม่ควรจะให้เป็นเช่นนั้นเลย.

กำลังกายย่อมเป็นบ่อเกิดแห่งความเข้มแข็งของนายทหาร ส่วนกำลังความคิดย่อมเป็นแหล่งมาแห่งความสามารถ แต่ทั้ง ๒ อย่างจักต้องอาศัยซึ่งกันแลกัน.

สงครามคือระยะเวลาที่จะชี้ขาดโชคชะตาในชั่วโมงข้างหน้า เพราะฉะนั้นผู้ที่มีส่วนในการกระทำสงครามจึงจำต้องใช้กำลังที่ตนมีอยู่ทั้งหมดต้านทานการสงครามไว้ให้อยู่ ยิ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการนำด้วยแล้วจะต้องใช้กำลังความสามารถอันยิ่งใหญ่ เพราะจะต้องรับผิดชอบในผลที่จะได้จากการสงครามด้วย การที่ผู้อยู่ใต้บังคับจะตายหรือจะรอดย่อมอยู่ในวิธีดำเนินการของผู้นำ ความรับผิดชอบเช่นนี้จะยิ่งทวีตามตำแหน่งหน้าที่เป็นลำดับขึ้นไป แต่ก็จำต้องมีการรับผิดชอบต่อกันเป็นลำดับชั้นเหมือนกัน.

เวลาที่จะพิสูจน์กำลังความคิดของนายทหารได้เป็นอย่างดีที่สุดก็คือในยามต้องรบ โอกาสเช่นนี้ย่อมหวังผลได้โดยมากจากการเข้มแข็ง ความรวดเร็ว ความเด็ดขาดและการรับผิดชอบในกิจการที่ได้กระทำไป แต่ต้องไม่ลืมว่า ในยามต้องรบนั้นการรบย่อมทำให้ใจคอของคนร้าวระรัวได้มาก และเป็นยามที่ทุกคนย่อมทราบดีว่าอันตรายกำลังคุกคามอยู่เฉพาะหน้าตน นอกจากนั้นในโอกาสเช่นนั้นการรบย่อมจะได้เห็นภาพฆาตกรรมอย่างโหดร้ายและบังเกิดการสังเวช ที่ได้เห็นเพื่อนทหารต้องบาดเจ็บครวญคราง หรือถูกอำนาจแห่งอาวุธของข้าศึกประหาญให้ถึงซึ่งมรณะ และครื้นเครงด้วยเสียงระเบิดของกระสุนปืนใหญ่น้อยจนทราบไม่ได้ว่า ลูกกระสุนนัดใดอาจมาต้องตนให้ประสพมรณกรรม หรือยังความทุกขเวทนาอย่างที่เห็นจากเพื่อนร่วมรบ ทั้งนี้เพราะอาวุธสมัยปัจจุบันร้ายแรงมาก ยิงได้ไกล และมีควันน้อย อันจะเห็นอำนาจการนั้น ๆ ด้วยตาล่วงหน้าก่อนถูกเข้าแล้วไม่ได้.

ไม่น่าจะมีมนุษย์ปุถุชนใดเฉยเมยต่อการแสดงดั่งกล่าวแล้วได้เลย แต่นายทหารจำจะต้องทำใจให้ต่อสู้และเอาชนะการนั้นจงได้ คือต้องระวังมิให้การอ่อนนั้นเป็นเหตุให้บังเกิดการผิดพลาดคำสั่งที่ได้รับมอบและหน้าที่ในกรอบแห่งส่วนรวม จักต้องพิจารณาและเข้าใจความมุ่งหมายให้ถูกต้องเสมอ จดจำหน้าที่ ทั้งพยายามเอาข้าศึกไว้ในสายตาให้ได้เป็นนิจ และตกลงใจเด็ดขาดที่จะปฏิบัติการตามความคิดของตน แล้วก็ออกคำสั่งที่ชัดเจนแจ่มแจ้ง และปลุกใจทหารใต้บังคับให้ยอมเสียสละเลือดเนื้อ หรือให้ติดตามตนไปให้ได้ การปฏิบัติของนายทหารเป็นส่วนบุคคลและตัวอย่างที่แสดงออกไป ย่อมจะเพาะความรู้สึกในผู้น้อย เพราะในยามเข้าด้ายเข้าเข็มนั้นสายตาของผู้น้อยย่อมจับอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา ถ้านายทหารเป็นผู้สงบ แจ่มใส เด็ดขาด และเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้น้อยผู้น้อยก็จะมีน้ำใจมั่นคงและกล้าหาญ ตรงกันข้ามถ้านายทหารแสดงตนเป็นผู้โลเลหรือขลาด ก็หมดอำนาจที่จะดึงทหารในยามฉุกเฉินไว้อยู่อย่างแน่นอน.

นายทหารจักต้องสามารถฝ่าฝืนความยากลำบากแห่งการรบ ตกลงใจและปฏิบัติการตามหน้าที่ที่เกิดขึ้นเสมอ สำหรับนายทหารชั้นนายร้อยหรือผู้บังคับหมวดนั้น ตลอดเวลาที่ยังมิได้สั่งการแยกกำลัง จักต้องพยายามรวบรวมไพร่พลให้อยู่ตามหน่วยประจำของตน และให้อยู่ในระเบียบอันดี ทั้งนี้เพราะการบังคับบัญชาของนายทหารชั้นนี้ย่อมมีแบบหัดชี้หนทางให้ใช้คำบอกและคำสั่งแน่นอนตายตัว นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ควบคุมไพร่พลใต้บังคับและให้ตัวอย่างอันดีแก่เขาทั้งหลาย เมื่อขยายแถวแล้ว ทหารทุกคนย่อมต้องทำการโดยลำพัง ผู้บังคับบัญชาจะควบคุมใกล้ชิดดังกล่าวข้างต้นหาได้ไม่ ดังนั้นในโอกาสเช่นนี้การกระทำของทหารทุกชั้นย่อมจะคล้ายกันหมด หน่วยใดที่ได้รับมอบที่หมายและส่งออกไปทำการแล้ว พอเริ่มรบก็ย่อมจะหวังได้รับคำสั่งเพิ่มเติมน้อยเต็มที ดังนั้นทุกคนจักต้องปฏิบัติให้ชอบด้วยแบบหัด และระเบียบการที่ได้เรียนไว้แต่ยามปกติ ตลอดเวลาที่ต้องอยู่ในรูปขบวนรบอันมีหน้าแถวกว้างขวางมาก ควรถือเป็นหลักว่า ตั้งแต่พล

ทหารขึ้นไปต้องพยายามปฏิบัติการต่างๆโดยลำพังให้มาก จึงจำต้องสมบูรณ์ทั้งกำลังกายและกำลังความคิด ซึ่งการกระทำการได้เองจริงเท่านั้นจะเป็นเหตุให้กรมกองสามารถร่วมมือกันได้ ส่วนคำสั่งที่ได้รับเป็นเพียงเครื่องชี้ปัญหาซึ่งต้องแก้ตามหน้าที่.

ข้อที่สำคัญก็คือ ถ้าจะทำการใด ๆ จักต้องทำด้วยความเด็ดขาด ดังนั้นทุกคนตั้งแต่พลทหารจนถึงผู้นำจะต้องสำนึกเสมอว่า การละเลยหรือลังเลชักช้า จะเป็นเหตุให้หนักอกมากกว่าการเลือกทางปฏิบัติที่ผิดเสียอีก.

หลักที่กล่าวนี้เป็นหลักที่ใช้ได้สำหรับนายทหารพลรบการปฏิบัติดังว่าจะเป็นเหตุให้คนทั่วไปเห็นความสำคัญของนายทหาร และเขาผู้นั้นจะมีหวังได้ชื่อเสียงโด่งดัง ทั้งจะเป็นเหตุให้นายทหารสำนึกในเกียรติศักดิ์ด้วย สงครามสมัยนี้ต้องการความสามารถเป็นส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวมเยี่ยงแต่ก่อน การตกลงใจถูกต้องในพริบตาสำคัญและทำการจริงจังแข็งแรง ทั้งเห็นการรอบคอบกว้างขวางย่อมเป็นต้นเหตุให้ได้ผลใหญ่หลวง และเปิดหนทางให้มี

ชื่อเสียงด้วย เพื่อให้เกิดผลดังว่า นายทหารจักต้องมีนิสัยมั่นคง และต้องมีคุณสมบัติในทางใช้ความคิดเป็นอย่างดี.

การมีสำนึกในเกียรติศักดิ์และกิจการตามหน้าที่ย่อมเป็นการนำมาซึ่งความมั่นคงในทางใจ ทั้งจะเป็นหนทางป้องกันมิให้ความอ่อนแอเข้าเป็นเจ้าเรือน และสามารถปัดป้องสิ่งขัดขวางทั้งปวง อันจะเป็นเหตุกีดกันมิให้บรรลุสิ่งที่มุ่งหมายได้ด้วย สิ่งที่จำต้องเอาชนะให้ได้ก็คือ การหวาดกลัวต่อความร้ายกาจแห่งการสงคราม ทั้งนี้เพราะความกลัวต่อสิ่งที่กล่าวนั้น ย่อมเป็นอันตรายสำหรับทหารโดยทั่วไป และจะทำให้การกล้ารับผิดชอบตามหน้าที่เกิดการรวนเร การที่จะให้นายทหารจะรู้จักบังคับตนเองได้ก็ดี เชื่อตัวเองก็ดี และกล้ารับผิดชอบในการกระทำใดๆ ก็ดี ย่อมเป็นนิสัยที่ต่อเนื่องมาจากการสำนึกในเกียรติศักดิ์ และรู้จักการปฏิบัติที่แท้ตามหน้าที่ทั้งสิ้น การที่จะให้นายทหารเชื่อตัวเองและรู้จักบังคับใจตนเองนั้น นายทหารจักต้องยอมตนอยู่ในระเบียบแห่งวินัยของทหาร วินัย

ของทหาร เปรียบประดุจเครื่องปกคลุมหรืออาภรณ์ของหน่วยหรือสาขาต่าง ๆ อันเป็นต้นเหตุให้ราชการทหารเป็นที่ไว้วางใจ และมีความมั่นคงทั้งในยามปกติและยามสงคราม การเชื่อฟังกันตามลำดับชั้นของนายทหารนั้นมิได้หมายความว่าเป็นการเชื่อฟังโดยไม่มีเหตุผล หรือปราศจากความคิดเลย นายทหารจักต้องรู้จักผิดชอบในการทั้งปวง จักต้องเป็นผู้ตรงต่อเวลา และไม่หวาดเกรงที่จะดำเนินการตามคำสั่งใด ๆ ที่ตนได้รับ แต่จะต้องใช้ความคิดให้รอบคอบก่อนเสมอ แล้วจึงพยายามอย่างเต็มความสามารถที่จะให้กิจการที่ตนได้รับคำสั่งมาดำเนินด้วยดี คือให้สมความประสงค์ของผู้บังคับบัญชาและเกิดผลแก่ส่วนรวมด้วย การทำตนไม่มีความรู้สึกอะไร คือรอแต่จะให้สั่งเรื่อยไปหรือจดจำคำสั่งไม่ได้ก็ดี ไม่เป็นการสมควรสำหรับนายทหาร นายทหารจำจะต้องรู้จักใช้ความคิด และกล้ารับผิดชอบในการดำเนินการทั้งปวงที่ตนเห็นดีเห็นชอบเสมอ.

นายทหารจักต้องรู้จักโอกาสที่ควรใช้เบ็นความมุ่งหมายเพื่อหาข้อตกลงใจ หรือเพื่อดำเนินการ หรือเพื่อให้อดทน ฯลฯ ตามกาลอันควร ซึ่งล้วนเบ็นลักษณะที่มีค่ายิ่งทั้งนั้น อย่างไรก็ตามเรื่องความกล้าหาญก็สมควรจะต้องระวังเหมือนกัน คือระวังอย่าให้กลายเบ็นมุทะลุไป เพื่อบ้องกันเหตุดังว่านี้ นายทหารต้องปลงใจในเกียรติศักดิ์และการกระทำตามหน้าที่ คือยอมเสียสละเพื่อเมืองมารดร มีความรักหมู่คณะ เบ็นเพื่อนทหารที่ดี และมีความพยายามที่จะให้เบ็นผลดีในที่สุดเสมอ ลักษณะเหล่านี้จำต้องให้ซึมซาบอยู่ในนิสัยสันดานจริง ๆ จึงจะมีค่าสำหรับนายทหาร คือหมายความว่า จะต้องเบ็นผู้พยายามหาชื่อเสียงใส่ตน ความทะเยอทะยานย่อมเบ็นเหตุให้บุคคลได้ชื่อเสียง และมีหวังจะได้ความชอบอย่างเด่นยิ่ง แต่ถ้าความกระจ่างแจ้งในเหตุการณ์น้อยไป ก็ย่อมจะเบ็นเหตุให้ยากในทางสันนิษฐาน ทั้งอาจนำให้ตกลงใจในทางที่ผิดก็ได้ ฉะนั้นนายทหารจักต้องวางหลักในใจให้จงดี ระวังให้มาก และพยายามเลือกวิธีการด้วยความ

ระมัดระวังที่สุด อย่าให้ดำเนินการในทางที่ผิดได้ ทั้งนี้ย่อมเป็นกิจสำคัญสำหรับนายทหารทั้งในยามปกติและยามสงครามมาก

ความจำเป็นสำหรับนายทหารที่ต้องมีคุณสมบัติประจำตัวมากมายฉันใด สำหรับการสงครามสมัยนี้ผู้บังคับบัญชาชั้นรองลงไป คือนายสิบก็มีความจำเป็นจะต้องมีความรู้และมีคุณสมบัติไม่น้อยเหมือนกันฉันนั้น แปลว่าราชการทหารต้องการความรู้จากผู้บังคับบัญชาทุกชั้น ผู้ที่จะเป็นผู้นำนั้นต้องรู้จัก ความสามารถของผู้อยู่ใต้บังคับ ต้องมีนิสัยและอัทธยาศัยดีงาม ต้องเป็นผู้เคยแก่การปฏิบัติจริง ๆ และต้องเป็นผู้สนใจในบทเรียนต่าง ๆ ซึ่งหมายความว่ามีความรู้โดยทั่วไปเป็นอย่างดี นอกจากนั้นจักต้องเป็นผู้มีปฏิภาณจับเหตุได้รวดเร็ว เห็นการซึ่ง และรอบคอบเมื่อข้าศึกแสดงกิริยาอาการก็รู้เท่าทันสันนิษฐานเหตุการณ์ถูกต้อง มีกำลังความคิดแก่กล้า และเห็นการกว้างขวางจนสามารถปฏิบัติได้ทุกเหตุการณ์ และเหมาะกับเครื่องมือเครื่องใช้เท่าที่มีใช้ได้ทันมือ ตามที่กล่าวมา

แล้วเป็นการเกี่ยวกับความเข้าใจเหตุการณ์มาก ลักษณะที่กล่าวทั้งปวง เป็นลักษณะที่นายทหารควรพยายามหาใส่ตน เพราะลักษณะเหล่านั้นย่อมได้มาจากผู้นำทัพที่มีนามอุโฆษแล้ว อันเป็นเรื่องจำเป็นที่นายทหารจักต้องพยายามแสวงใส่ตน เพื่อเป็นคุณสมบัติไว้แต่เมื่อตนยังหนุ่มอยู่ ในยามสงครามทุกคนอาจต้องประสพเหตุการณ์ต่าง ๆ นานา แต่จะตกลงใจปฏิบัติชอบให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ เฉพาะผู้ที่ทราบเหตุการณ์และความมุ่งหมายดีเท่านั้น ถ้าหัวไม่ดีและมีความรู้ไม่พอ จะรายงานต่อผู้บังคับบัญชาให้ทราบเหตุการณ์ดีจนชี้ขาดข้อตกลงใจของส่วนรวมได้อย่างไร เพราะฉะนั้นนายทหารจักต้องพร้อมสำหรับรบได้เสมอ คือหมายความว่าให้สามารถในกิจการตามหน้าที่และตำแหน่งที่สูงขึ้นไป ในยามสงครามเราย่อมเคยได้ยินเป็นเนืองนิจว่า ร้อยตรีหนุ่ม ๆ จำต้องบังคับกองร้อยหรือต้องนำกองพันก็มี.

เฉพาะการอันมีลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นผู้พยายามลับสมองในทางที่ชอบเท่านั้น จะบังเกิดความเชื่อใจตนเอง แล้วก็จะทำหน้าที่ผู้นำหน่วยทำการรบได้

ทุกโอกาสให้เกิดผล เพราะฉะนั้นอะไรที่นายทหารจะต้องทำต้องทำให้ได้ และต้องฝึกตนในยามปกติ เพื่อให้หวังประโยชน์ในการนำหน่วยได้จริงในยามสงคราม คือเมื่อมีโอกาสนายทหารจักต้องพยายามเสมอ ไม่ยอมให้โอกาสนั้นผ่านพ้นไปโดยปราศจากประโยชน์เป็นอันขาด.

ต่อจากนี้จะขอยกเรื่องกำลังกายขึ้นพิจารณาอีกสักหน่อย เพราะกำลังกายนั้นจำต้องมีให้ดี และดียิ่งขึ้นเสมอ การถนอมตนและเกรงกลัวต่อการที่อาจทำให้ร่างกายบาดเจ็บหรือบอบช้ำได้บ้างนั้น จะเอามารวมกับหน้าที่ราชการไม่ได้ ตรงกันข้าม ในเวลาราชการเราต้องไม่หวาดเกรงต่อการบาดเจ็บหรือบอบช้ำใด ๆ ทหารจักต้องทำตนเป็นคนแข็งแรง ต้องเป็นผู้บังคับร่างกายของตนได้ ต้องไม่หวาดเกรงต่อการบาดเจ็บเล็ก ๆ น้อย และต้องมีน้ำใจกล้าแข็งที่จะฝ่าความอ่อนแอเสียได้ เว้นแต่ถ้าเกิดการเจ็บไข้ที่มีอาการมากก็ควรจะผ่อนผัน คือจะต้องรีบขอร้องคำแนะนำของแพทย์และปฏิบัติตนตามคำแนะนำนั้นอย่างเคร่งครัด การที่จะให้ทนทานต่อการกรากกรำแห่งดินฟ้าอากาศต่าง ๆ ได้นั้น โดยธรรมดาย่อมเป็นหน้าที่

ของกรมกองที่จะต้องหัดให้ทหารแกร่งเป็นการประจำอยู่แล้ว แต่ถ้าผู้ใดยังไม่มีโอกาสได้ทำการกรากกรำมากพอก็จำต้องหาวิธีการให้ตนแกร่งตามกาลที่ควร เมื่อทุกคนมีความตั้งใจจริง และเห็นความจำเป็นที่จักต้องทำตนให้แกร่งคือทนทานต่อดินฟ้าอากาศแล้ว วิธีการและโอกาสที่จะทำตนให้มีลักษณะดังว่าก็ย่อมจะหาได้เสมอ การอ่อนแอมักเกิดจากการยอมตามใจตน ฉะนั้นจำจะต้องหัดการออกกำลังกายให้มาก การนอนกลางวันไม่ใช่เรื่องสำหรับคนหนุ่ม แต่เป็นความจำเป็นของผู้มีอายุสูงโดยมาก อย่างไรก็ดี คนหนุ่มต้องอย่าพยายามหาวิธีการที่ยังความสดวกเกินไปนัก เพราะถ้าเรายอมทำอะไรในทางที่สดวกเสมอแล้ว เราก็ย่อมจะต้องการความสดวกยิ่งขึ้นทุกที แล้วในที่สุดก็จะเป็นเหตุให้กำลังกายลดถอย เพราะฉะนั้นนายทหารจักต้องพยายามเสมอที่จะทำตนให้ชินเคยต่อการกรากกรำ ทั้งนี้ก็โดยการสงครามต้องการความอดทนแข็งแรงทั้งในทางกำลังกาย และกำลังความคิด ดังนั้นการสนใจบังคับตนเองอย่างจริงจังจึงสำคัญนัก การหลับง่ายเป็นสาระสำคัญมาก แต่ต้องตื่นไว เพราะถ้าผู้

ได้หลับยาก เมื่อถึงคราวที่ผู้นั้นต้องพักแรมในสนาม ก็จะไม่มีความสงบและไม่ได้พัก การพักเป็นความจำเป็นโดยที่จะทำให้เกิดกำลังแข็งแรงขึ้น ฉะนั้นเมื่อถึงโอกาสที่จะหลับได้ก็ต้องให้หลับ เมื่อไม่มีโอกาสก็ไม่นอน การเที่ยวเตร่และซ่องเสพในทางสุรานารีเกินควร มักเป็นเหตุให้กำลังร่างกายและกำลังความคิดอ่อน ดังนั้นผู้ที่ปล่อยตนในยามปกติไปในทางสุรานารีเกินควร จึงมักจะมีกำลังกายลดถอย แล้วก็จะทนทานต่อความกรากกรำในยามสงครามไม่ได้นานเท่าไร ตรงกันข้าม นายทหารจำต้องหัดตนให้มีกำลังกายมั่นคงแข็งแรงอยู่เสมอ และพร้อมที่จะนำตนเข้าสู่สมรภูมิได้ทุกเมื่อ การงานที่นายทหารต้องประสพในเวลาราชการประจำนั้น ยังจะกล่าวว่าเพียงพอสำหรับยังตนให้แข็งแรงสมความมุ่งหมายของหน้าที่ในยามสงครามไม่ได้ นายทหารจำต้องหาวิธีการอย่างอื่น เพื่อเพิ่มพูนกำลังกายของตนเองอีกต่างหาก เช่น ขี่ม้า, ดัดตน, ฟันดาบ, แทงปืน, เดิน, ว่ายน้ำ, ล่าสัตว์, และเล่นกีฬาต่างๆ ฯลฯ เพราะสิ่งที่กล่าวแล้วล้วนเป็น

เครื่องช่วยให้เพิ่มพูนกำลังกายทั้งนั้น ในชั้นต้นบางทีจะต้องบังคับใจตนให้ชอบก่อน ครั้นเมื่อเคยชิน ความชอบในการนั้น ๆ ก็ย่อมจะเกิดขึ้นเองเป็นลำดับ แล้วในที่สุดประโยชน์ก็ย่อมจะได้สมความมุ่งหมาย พวกเราโดยมากไม่สู้จะชอบทำอะไรพิเศษ เมื่อพ้นเวลางานแล้วก็มักจะชอบไปเที่ยวสนุกหรือกลับบ้าน แต่การไปสนุกอย่างคนหนุ่มและการกลับบ้านหรืออยู่บ้าน จะมิให้ความรู้อะไรในทางที่ควรตามความประสงค์ของราชการทหารเลย ตรงกันข้าม ถ้ามีเวลาว่างไปขี่ม้า หรือไปเดินเล่นก็ดี จะทำให้ตนรู้จักพื้นที่ดี ซึ่งเรื่องนี้อยากจะว่าของเรายังบกพร่องอยู่โดยทั่วไป คนเราจะอยู่ที่ไหนก็ตาม จำต้องรู้จักพื้นที่ในบริเวณที่ตนอยู่เป็นอย่างดีที่สุด และเป็นส่วนแห่งการเตรียมพร้อมเหมือนกัน ถ้าไม่รู้จักพื้นที่โดยรอบที่ตั้งของตนแล้ว เมื่อมีข้าศึกมาประชิดเราจะรบกับใครได้ แล้วจะแก้ตัวว่าอย่างไร.

การตักเตือนแก่นายทหารหนุ่ม ๆ มิให้มัวเมาในกิเลศต่าง ๆ นั้น แม้จะเตือนหรือสอนกันจนนับครั้งไม่ถ้วน

ก็มักยังไม่ใคร่จะพอ เมื่อเขาเหล่านั้นพบปะกันมากคนเข้า ก็จะชวนพากันเพลิดเพลินในทางสุราหรือนารีเสมอ และเป็นเช่นนั้นได้มากกว่าผู้ที่มีอายุแล้ว จึงเป็นที่น่าเสียดายนักหนา ที่ได้มีนายทหารหนุ่ม ๆ ผู้ฉลาดเฉลียบแหลมต้องเสียคนไปแล้วเพราะเหตุดังว่ามากมายหลายคน คือเสียลงก่อนเวลาที่เขาเหล่านั้นจะมีโอกาสก่อคุณงามความดีแก่เมืองมารดรอันเป็นที่รักของเขา บางคนถึงกับต้องเสียชีวิตด้วยการเสพ และบางคนก็ต้องเสียหายจนจะหวังดีอะไรต่อไปในชีวิตไม่ได้อีก.

ไม่มีนายทหารหนุ่มคนไหนที่ได้ทำการเหน็ดเหนื่อยมาแล้วตลอดวันจะไม่ปลีกตัว เพื่อบรรเทิงใจบ้างนั้นแน่ ตรงกันข้าม ราชการทหารก็ต้องการฝึกให้นายทหารทุกคนแจ่มใสร่าเริง เพราะจากนิสัยที่ว่านี้อาจทำให้เขาทั้งหลายขยันหมั่นเพียรต่อการงาน แต่ผู้ที่มีสติถึงแม้จะร่วมวงการดื่มกับเพื่อนฝูงบ้าง ก็ย่อมทำเพียงเป็นครั้งเป็นคราวและคงจะคุมสติมิให้เกิดมีเหตุการณ์ที่ร้ายแรง ฉะนั้นข้อสำคัญจึงอยู่ที่การอบรมให้นายทหารมีสำนึกเสมอว่า ตน

ควรจะทำอะไรเพียงใด แล้วก็จำกัดการกระทำให้อยู่ในวงที่เห็นว่า **พอดี** คือเพียงไม่ให้ก่ออันตรายแก่กำลังกายและกำลังความคิด แล้วก็จะมีหวังจากการกระทำนั้นๆ แต่ในทางที่ดี การดื่มไม่รู้จักล่าง การเที่ยวดึกๆ การหมกหมุ่นในการพนัน และการเสพนารีจนไม่มีขีดจำกัดนั้นเป็นเหตุให้กำลังกายทีดที่สุด ไม่สามารถจะทนทานอยู่ได้นาน ทำให้ประสาทไม่ดี ทำให้เชาวน์อ่อน และจะทำให้ผู้นั้นเป็นคนที่มีลักษณะผิดธรรมดาไป อาการทั้งนี้เมื่อได้มีในผู้ใดแล้ว ก็มักจะดูดดื่มจนถอนตัวไม่ใคร่จะหลุด และมักจะนำไปสู่ความเสียหายอย่างรวดเร็ว กว่าจะเกิดสำนึกชอบชิ มักจะช้าเกินไปเสียแล้ว การป้องกันเหตุดังว่ามีหนทางที่พอจะทำได้อยู่อย่างเดียวคือ **จักต้องสอนให้เขาเหล่านั้นสำนึกในเกียรติศักดิ์และกิจการตามหน้าที่** ซึ่งจักได้ย้อนกลับมาแถลงข้อความเหล่านั้นต่อไป.

การที่จะให้นายทหารสำนึกในธรรมชาติและมีคุณสมบัติตามที่ชนหมู่มากนิยมได้นั้น ข้อสำคัญอยู่ที่ได้มีการอบรมทางนี้มาแต่เด็ก ต้องแวดล้อมหรืออยู่ในหมู่บุคคล

ที่มีความประพฤติและมารยาทดีงาม ทั้งนี้เราจะเห็นได้ว่า คนที่เกิดในหมู่ที่มีความรู้สูง ได้ยินได้ฟังและได้เห็นอะไรต่ออะไรมามากตั้งแต่เยาว์ มักจะหัดนิสัยง่าย ฉะนั้นการอบรมให้เป็นคนดีจักต้องเริ่มทำตั้งแต่เมื่อทุกคนยังอยู่ในปฐมวัย คือพ่อรู้เดียงสาก็ให้ได้เห็นแต่การที่ดี เช่นได้รับการอบรมทางบ้านเป็นอย่างดี เมื่อโตขึ้นหน่อยไปรับการศึกษา ณ โรงเรียนและในหมู่คณะที่มีความประพฤติชอบแล้วในที่สุดเมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วมาเป็นนายทหาร ก็คงจะบังคับตัวเองอยู่ทั้งในเวลาราชการและส่วนตัว ตลอดจนในสมาคม เยี่ยงที่กระทรวงกลาโหมพยายามอบรมยุวชน ณ บัดนี้ การสมาคมนั้นนายทหารสมควรจะต้องพยายามสนใจให้มาก เพราะจากการสมาคมนายทหารย่อมจะได้บทเรียนอันอาจอำนวยให้เห็นได้ทั้งคุณและโทษ ฉะนั้นผู้ที่จะเข้าสมาคมจึงจำต้องเป็นผู้ที่รู้จักสิ่งผิดสิ่งชอบมาแล้ว ความสำคัญแห่งหน้าที่ราชการประจำวันก็ดี การเคร่งครัดในวินัยก็ดี และการวางตนเป็นผู้พร้อมรบเสมอก็ดี เป็นเครื่องเตือนใจนายทหารเป็นนิจว่า **นายทหารย่อม**

พร้อมที่จะเผชิญต่อความตายอันคุกคามอยู่เฉพาะหน้าได้เสมอ ทั้งนี้จะเกิดผลได้แต่เมื่อชินเคยต่อการได้ยินได้ฟังเรื่องเช่นนี้จนซึมซาบเข้าเลือดเนื้อ เรายังมีความเข้าใจในเรื่องนี้กันน้อย แต่ก็จำต้องหัด และผู้บังคับบัญชาก็อาจช่วยให้นายทหารผู้น้อยใต้บังคับมีนิสัยดีได้เหมือนกันด้วยการทำตนให้ผู้น้อยเอาอย่างได้เสมอ ซึ่งสำคัญนัก ทั้งจะเป็นเหตุให้คณะนายทหารนั้น ๆ มีกำลังใจและขวัญดี.

ในกองทัพบกเราเคยกวดขันวินัยกันมากที่สุดในยุคที่จอมพล สมเด็จเจ้าฟ้ากรม หลวงพิษณุโลกประชานารถทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารบก และได้ผลดียิ่งทั้งในยามปกติและสนามรบ ต่อจากนั้น คือเมื่อสมเด็จเจ้าฟ้าพระองค์นั้นทิวงคตแล้ว นัยว่าตั้งใจที่จะรักษาระดับแต่การทรงอยู่ก็คือการถอยหลังนั่นเอง ดังนั้น ครั้นเวลายิ่งนานเข้าความเคร่งครัดก็ค่อย ๆ เพลาลง จึงขอเตือนว่าเราไม่ควรจะยอมให้เป็นเช่นนี้อีก คือจักต้องร่วมมือกันรักษาให้วินัยมีความมั่นคงเป็นนิจ ทั้งต้องมีระเบียบการที่เคร่งครัดเสมอ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องช่วยให้มีชัย

ในยามสงคราม ฉะนั้นนายทหารจึงต้องรู้จักเกียรติศักดิ์ของตน รู้จักรักงานตามตำแหน่งหน้าที่ มีน้ำใจเป็นเพื่อนทหารต่อกัน รู้จักขนบธรรมเนียมหรือมีวัฒนธรรมอันดีและทรงไว้ซึ่งหลักความสำคัญที่จะต้องนำมาใช้รบหรือใช้ประโยชน์ในยามสงคราม ในกรมกองไหนที่นายทหารมีหลักการดังว่า เมื่อมีนายทหารหนุ่มมาร่วมคณะใหม่หรือจะเป็นการเพียงชั่วคราวก็ดี นายทหารผู้นั้นก็จะได้นิสัยอันดีงามติดตัวไป ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีและง่ายที่สุด เพื่อนนายทหารที่ผู้ใหญ่กว่าหรืออาวุโสกว่าต้องถือเป็นหน้าที่ว่า จะคอยนำหรือประคองให้นายทหารหนุ่ม ๆ มีนิสัยเข้าหรืออยู่ในทางที่หน่วยนั้น ๆ ได้วางหลักการไว้ ข้อสำคัญยิ่งในการนี้อยู่ที่ใจ ซึ่งหมายความว่า ผู้มีอาวุโสจักต้องมีใจกว้างขวาง มีความรู้ในเหตุการณ์บางอย่างที่พึงประสพ และพยายามบังคับใจตนเองในทางที่ดีที่ชอบให้ผู้น้อยเอาอย่างจนชินเคยเข้ากระดูกดำ สำหรับวิชาความรู้นั้นก็ต้องพยายามสนใจให้มาก ยิ่งนายทหารมีความรู้ยอดเยี่ยม การเดินหน้าก็ย่อมสะดวก เกียรติคุณ

ของนายทหารก็จะขจายขจร และจะได้ประโยชน์สำหรับราชการทหารมาก ผลที่ได้ในทางราชการมักเนื่องมาจากนิสัยอันเพียบพร้อมด้วยเกียรติคุณมากอยู่ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่ทุกคนจักต้องหัดตนให้ชินเคยแก่ลักษณะที่ราชการสงครามต้องการเป็นลำดับ และต้องพยายามสนใจดูเยี่ยงการกระทำของนักรบผู้เรืองนามเสมอ.

การที่นายทหารจะเพิ่มพูนความรู้ในทางการรบ อันเป็นวิชาชีพของตนนั้น ย่อมตกแก่การขวนขวายหาวิชาใส่ตนมากกว่าอย่างอื่น สำหรับนายทหารหนุ่มๆนั้นข้อสำคัญขั้นต้นก็คือ **จักต้องมั่นในหลักตำราประจำเหล่าชนิดและรู้จักแบบหัดของเหล่าชนิดที่ตนสังกัดอยู่เป็นอย่างดี** แต่การรู้จักตำราทั้งปวงไม่ใช่หมายความว่า จะเรียนจากตัวหนังสืออย่างเดียว การรู้แจ้งเห็นจริงจำจะต้องได้จากการทดลองปฏิบัติให้คล้ายจริงมากที่สุด เพราะเป็นหนทางให้นายทหารมีหวังจะรอดพ้นอันตรายในยามฉุกเฉินจะทำตนให้เป็นผู้มีชื่อเสียง ทั้งจะเป็นเหตุให้เกิดวินัยดีตามมาด้วย การเริ่มศึกษาวิชานักรบนั้น แม้จะเริ่มเรียน แต่

เด็กเท่าใดก็ยังไม่พอกับความประสงค์ของราชการทหาร ทั้งนี้เพราะการใช้วิชาทหารจำจะต้องระลึกถึงธรรมชาติและเหตุการณ์โดยรอบคอบก่อน แล้วก็ใช้หลักยุทธวิธีประกอบให้ได้ประโยชน์จริง แต่การที่จะทำเช่นนั้นได้ นายทหารจักต้องรู้หลักวิชาการทุกสาขา และรู้จักวิธีรบเป็นอย่างดี เครื่องช่วยในเรื่องนี้ที่นับว่าสำคัญยิ่งก็คือ การศึกษาประวัติศาสตร์ทหารหรือยุทธศิลป์ ส่วนการที่จะให้รอบรู้วิชาทหารเป็นอย่างดีอยู่เสมอเพื่อขบปัญหาได้ทุกเมื่อนั้น นายทหารจักต้องสนใจในวิชาประจำเหล่าชนิดของตนตลอดเวลา และพยายามที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่ขั้นที่สูงกว่าได้ด้วย.

การลับสมอง คือหัดให้สมองใช้ความคิดเสมอ ก็มีความสำคัญไม่น้อยเหมือนกัน จริงอยู่การหัดใช้ความคิดย่อมเป็นกิจประจำหน้าที่ แต่การนี้จักต้องจำกัดในวงความต้องการของประเทศ เช่นในที่นี้เราเป็นประเทศเล็กและมีเบี้ยน้อยหอยน้อย จักต้องหัดตนไม่ให้ต้องการใช้กำลังมากเสมอไป จะต้องหัดใช้กำลังเท่าที่เราจะมีได้ แต่ให้ทำการได้ผลจริง ๆ คือหมายความว่า ต้องหัดใช้หน่วย

น้อยต่อสู้หน่วยใหญ่ให้ได้ ส่วนวิธีหัดนั้นก็จำต้องหัดใช้กำลังหน่วยขนาดน้อยก่อน แล้วค่อยขยับขนาดให้ใหญ่ขึ้นตามลำดับ คนที่ฉลาดอย่างยอดเยี่ยมนั้น ถ้าขาดความขยันหมั่นเพียรแล้ว อาจต้องล้าหลังคนที่ฉลาดน้อยกว่าแต่เป็นคนขยันก็ได้ ฉะนั้นการที่นายทหารจะบรรลุที่หมายอันพึงประสงค์จึงอยู่ที่**ความขยันหมั่นเพียร** และ**พยายามหาความรู้ใส่ตัวไม่รู้จักสิ้นสุด** นักประพันธ์ผู้มีนามอุโฆษของเยอรมัน (เก็ทเต้) กล่าวคติพจน์ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ความดังนี้ "การรู้เท่าทันการเกิดจากความคุ้นงาน" แม่ทัพผู้เรืองนามในยุคต่าง ๆ เช่น อาเล็กซันเดอร์, เซซาร์, เฟรดริกมหาราช, นะโปเลียน, โมลเค่, โฟช, ฮินเด็นบวร์ก, มองโกเมอรี่, ไอเซ็นเฮาเวอร์ ฯลฯ ล้วนเป็นผู้สนใจในการลับสมองมาแล้วทั้งสิ้น ครั้นเมื่อมีโอกาสได้ทำการงาน งานนั้นก็เดินและได้ชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่นิยมของโลก ซึ่งทหารทุกคนสมควรจะพยายามเจริญรอยนักรบผู้เรืองนาม สำหรับไทยเราอันปรากฏในพระราชพงษาวดารก็มีมากเหมือนกัน เช่น

สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า, พระเจ้าตากสิน, สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ฯลฯ เป็นต้น ท่านเหล่านี้ล้วนเป็นวิริยชนผู้กู้ชาติของไทยเราให้พ้นห่วงแห่งการเป็นข้าชาติอื่นด้วยวิริยะความสามารถ อันพวกเราสมควรจะถือเอาเอาเป็นเยี่ยงอย่าง.

๓. หน้าที่ตามชั้นยศ

ก. เกียรติศักดิ์

พระเจ้าวิลเฮลม์มหาราชแห่งประเทศเยอรมันนีได้พระราชทานอนุสาสน์ในคราวออกกฎหมายเรื่องศาลเกียรติยศสำหรับนายทหาร เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๗๔ (พ.ศ. ๒๔๑๖) ดังนี้ "เราต้องการให้นายทหารในกองทัพบกของเราถือเอาเกียรติศักดิ์ ซึ่งเขาทั้งหลายมีอยู่แล้วและที่อาจมีในต่อไป เป็นประดุจพลอยอันมีค่ายิ่ง และถือเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดสำหรับทั่วไปทุกชั้นยศ ที่จะรักษาพลอยนั้นให้ใสสะอาดปราศจากราคีเสมอ" อนุสาสน์นี้เป็นสิ่งที่พวกเราควรใช้เป็นแม่บทพิจารณาว่า ยศศักดิ์

เป็นสิ่งสำคัญที่พึงสงวนศักดิ์ คือการสำนึกในสิทธิแห่งตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นต้นเหตุให้ผู้อื่นต้องเคารพนับถือ ทั้งนี้ถ้าเป็นการประจำก็ไม่สู้จะผิดอะไรกับยศนัก แต่ยศนั้นมีชั้น ซึ่งมีการต้องเคารพยำเกรงกันตามลำดับชั้นกิจการที่บังคับให้ต้องกระทำตามหน้าที่แห่งตำแหน่ง ดังนั้นศักดิ์ตามตำแหน่งนายทหารจึงมีอยู่ว่า **จักต้องปฏิบัติชอบในทางที่คนทั่วไปนิยม และให้เหมาะแก่ชั้นยศซึ่งตนดำรงอยู่.**

จากการกล่าวโดยทั่วไปข้างต้นได้แสดงให้เห็นแล้วว่า เพราะเหตุใดคณะนายทหารจึงสมควรเป็นที่นิยมสำหรับประเทศและในสมาคม คือเพราะคณะนายทหารเป็นผู้ได้รับความไว้วางใจในการป้องกันเมืองมารดร โดยทั่วไปนั้น การที่จะยังความนับหน้าถือตาของคณะนายทหารย่อมทำได้หลายอย่าง สำหรับประเทศที่มีกษัตริย์ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญเช่นประเทศไทยนี้ การนับหน้าถือตาในคณะนายทหารย่อมเกิดได้จากการที่สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินและข้าราชการชั้นสูงคือคณะรัฐบาล แสดงพระองค์

และแสดงตนสนิทสนมกลมเกลียวกับคณะนายทหาร ซึ่งเป็นเครื่องแสดงความไว้วางพระราชหฤทัยหรือวางใจ ให้เห็นประจักษ์แก่ปวงชน แต่ข้อสำคัญในการที่จะให้นายทหารเป็นที่นับหน้าถือตาตามสมควรนั้น ย่อมอยู่ที่ความฉลาดรอบคอบของนายทหารเอง อยู่ที่การเป็นไปของนายทหาร และอยู่ที่การแสดงตนของนายทหารด้วย กล่าวโดยรวมก็คือ **นายทหารจักต้องเป็นผู้รู้จักศักดิ์ของตนเป็นอย่างดี และไม่ประพฤติตนในทางเกเร** สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นกิจประจำสำหรับคณะนายทหาร บางที นายทหาร คนใดอาจก่อให้เกิด ความบกพร่องขึ้นเป็นส่วนบุคคล แต่การนั้นอาจกระเทือนถึงเกียรติศักดิ์แห่งส่วนรวมด้วยก็ได้ เพราะฉะนั้นถ้าการใดจะนำความเสื่อมเสียในทางเกียรติสำหรับตนหรือเพื่อนนายทหารด้วยแล้ว นายทหารจัก **ต้องมีความอดทน และยอมเสียสละเพื่อเกียรติศักดิ์อันพึงสงวน**เสมอ.

เหตุที่จะยังให้เกิดการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์นั้น ย่อมมีได้ทั้งในทางเป็นผู้ทำและเป็นผู้ถูกกระทำ ถ้าเป็นผู้ทำ

อาจอำนวยผลให้ถูกนินทาว่าร้าย หรือทำให้การเชื่อถือและเคารพยำเกรงลดน้อยลง เช่นได้ทำอะไรลงไปในทางที่มิชอบด้วยความนิยมของอารยชนเป็นต้น จากการเป็นผู้ถูกกระทำจะเป็นเหตุให้กิจการทั้งหลายไม่ยังผล แล้วก็จะพลอยให้ความศักดิ์สิทธิ์และความเคารพยำเกรงลดน้อยลง ถ้าเราจะยกการเป็นผู้ทำเป็นเหตุให้เสื่อมเสียในเกียรติศักดิ์ขึ้นพิจารณา และแสดงว่า จะทำอย่างไรจึงจะเป็นการสมควรแก่เกียรติศักดิ์ของนายทหารไซร้ ในชั้นต้นจะต้องกล่าวว่า นายทหารจักต้องเป็นผู้รู้จักขนบธรรมเนียมต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่ง และปฏิบัติตนให้ชอบต่อประเพณี แต่สิ่งเหล่านี้ย่อมอยู่ในความสำนึกชอบแห่งปกติความคิดแห่งมนุษย์ชาติ คือระวังอย่าทำอะไรให้ผิดไปจากการรู้สึกชอบในขนบธรรมเนียมที่ตนเองเห็นว่าดีว่าถูกอย่าใฝ่ต่ำ และประพฤติตนเป็นคนเลวทราม.

นายทหารต้องไม่ลังเลในการกระทำใดๆ ที่เห็นว่าเป็นหน้าที่ที่ตนจักต้องแสดงความเด็ดขาดและเคร่งครัด การใด ๆ ถ้าเป็นที่ไม่แน่นอนหรือไม่มีหลักฐานพอ ขืนทำลง

ไปอาจเป็นผลร้าย และมีค่าเท่ากับการเสี่ยงโชคแล้ว นายทหารควรจะวางตนอยู่ห่างไว้ดีกว่า.

ข. หนี้สิน

การใจเบาทำหนี้สินล้นพ้นตัวจนไม่สามารถจะหาใช้ได้ ก็เป็นสิ่งที่นายทหารจักต้องหลีกเลี่ยงเหมือนกัน ถึงแม้จะเป็นที่มั่นใจว่า เจ้าหนี้เป็นคนชอบกันและจะไม่มีการทวงถาม แต่การเป็นหนี้ย่อมเป็นสื่อให้นายทหารต้องทำการตามใจผู้อื่น อันอาจเป็นผลร้ายในทางเกียรติศักดิ์ได้เสมอ แล้วก็จะทำให้การสำนึกในเกียรติศักดิ์น้อยไป ทั้งจะทำให้ขวัญไม่สู้จะดีนัก นายทหารบางคนที่โดยธรรมดามีใจกล้าแข็ง แต่เมื่อเป็นหนี้เข้าก็เลยกลายเป็นเสียคนไปมากต่อมากแล้ว ในเหตุการณ์บางอย่างถ้าเขามีกำลังใจกล้าพอที่จะไม่ยอมตนไปในทางที่เสียก็ควรต้องหลีกก่อนที่การนั้นจะช้าเกินไป การหวังให้ผู้อื่นช่วยเป็นสิ่งไม่ควรคิด ผู้ที่ไม่มีกำลังใจกล้าแข็งพอนั้น ย่อมเป็นผู้ที่ไม่เหมาะแก่การเป็นลูกผู้ชาย ยิ่ง

สำหรับนายทหารหนุ่มด้วยแล้ว อาจมีผลร้ายมากทีเดียว ถึงแม้ผู้นั้นจะมีเงินทองมากอยู่ในมือสำหรับใช้หนี้สินได้ทัน เวลาเมื่อจะมีเหตุร้ายขึ้น แต่ในที่สุดการเป็นหนี้ก็ไม่มีผลดีอย่างไรเลย การผลัดเวลาใช้หนี้และปล่อยให้ตนเองเป็นลูกหนี้อยู่นั้น ถึงแม้จะมีหวังใช้ได้ในทันทีทันใด ก็คงอยู่ในอาการที่ขึ้นชื่อว่า "เป็นหนี้" ซึ่งนับว่าขาดทุนไปถึงตัวแล้ว การเป็นหนี้นั้นเมื่อเป็นแล้วก็มักจะทวีมากขึ้นเสมอ ที่จะลดลงนั้นน้อยนัก แล้วความหวังก็ชักจะรวนเรเข้าทุกที ทั้งนี้เป็นการก่ออันตรายสำหรับเกียรติศักดิ์มาก เพราะการเงินจะคับแค้นเข้าทุกที ความหวังที่จะหลุดพ้นย่อมมีน้อย ข้อสำคัญในหนี้ก็คือ เมื่อถึงเวลาชำระหนี้แล้วจะเป็นดอกหรือต้นก็ตาม แต่ชำระไม่ได้ก็จำต้องให้คำมั่นสัญญาต่อเจ้าหนี้ หรือให้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้พิเศษเป็นการมัดตัวเอง แต่การให้คำมั่นสัญญานั้น สำหรับนายทหารถ้าต้องให้เพราะเป็นหนี้เขา หรือให้เพราะมีเหตุอันเกิดจากการใจเบาก็ดี มักเป็นเรื่องที่อาจทำให้เกียรติศักดิ์ตามชั้นยศเศร้าหมองง่าย

การประหยัด — ในทางใช้จ่ายย่อมจะมีผลตรงกันข้ามกับที่กล่าวแล้ว คือจะทำให้นายทหารรู้ต้นทุนกำไรที่ตนมี แล้วก็จะประมาณการกระทำให้สมศักดิ์ และดำเนินชีวิตหรือใช้จ่ายได้ด้วยความคล่องใจ ซึ่งรวมความว่าจะ มีสุข เพราะฉะนั้นเพื่อเกิดประโยชน์ดังว่านายทหารจักต้องหาวิธีและกำหนดขีดการใช้จ่าย ถ้าเกิดการจำเป็น ที่รายรับและรายจ่ายเป็นดุลย์กันไม่ได้ด้วยประการใด ๆ จักต้องพยายามตัดรอนให้เงินเข้าและเงินออกเป็นดุลย์ภาพกันโดยเร็ว การสุรุ่ยสุร่ายหรือการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นบางอย่างต้องตัดลง การเอาอย่างเพื่อนนายทหารที่มีฐานะในทางการเงินดีต้องระงับ แต่ไม่ใช่ตัดการเป็นเพื่อนฝูง การคบค้าซึ่งกันแลกันจำเป็นต้องให้มีอยู่ แต่ต้องระวังการหมดเปลือง ส่วนผู้ที่มีฐานะในทางการเงินดีนั้น ก็น่าจะสนับสนุนเพื่อนทหารในทางที่ควร อันเป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งสำหรับเพื่อนทหารที่ดี และมีความจำเป็นสำหรับราชการทหารมาก ยิ่งสำหรับคณะนายทหารทั่วไปแล้วสำคัญนัก การดำรงชีพของ

นายทหารจำต้องระลึกถึงเหตุที่กล่าวแล้วข้างต้นเสมอ ถ้าเบียดกลอเกินไปจะเป็นคนคับแคบและห่างเหินกับเพื่อนฝูง แต่ถ้าพูมเพื่อยนักจะบังเกิดการเดือดร้อน และขาดแคลนอันจะเป็นการตัดรอนความ สามารถ ในทางเข้มแข็งพร้อมรบไปในตัวด้วย.

อย่างไรก็ดีเราต้องไม่ลืมว่า การสุรุ่ยสุร่ายนั้นถ้ามีในใครผู้นั้นจักต้องระวังจงหนัก อย่าให้เกิดความมัวหมองถึงตำแหน่งหน้าที่ราชการและตำแหน่งในสมาคมได้ คือจำต้องกันไว้คนละส่วนทีเดียว ทั้งนี้มิได้หมายความเฉพาะว่า การสุรุ่ยสุร่ายจะเป็นเหตุให้ความสามารถในเชิงรบเพลาลง ยิ่งกว่านั้นการสุรุ่ยสุร่ายย่อมเป็นเหตุให้ฐานะของนายทหารง่อนแง่น อันเป็นการตรงกันข้ามกับความมุ่งหมาย ที่เราต้องการจะให้นายทหารพยายามหาความดีความงามใส่ตน ความนิยมนับถือในนายทหารนั้น ว่าโดยส่วนรวมน่าจะเปรียบด้วยการอยู่บนยอดไม้ ซึ่งอาจประสพอันตรายเมื่อไรก็ได้ จึงจำต้องระวัง การสะสมเมื่อดีไว้ใช้ในยามไข้ ย่อมมีความจำเป็นโดยทั่วไป ทั้งนี้

สำหรับทหารจักต้องสะสมทั้งในทางการเงินและทางความดีงาม ถ้าทำได้อย่าง ๑ แต่เสียอีกอย่าง ๑ ก็ใช้ไม่ได้ จึงจำต้องพยายามสะสมประกอบให้ได้ส่วนที่พอดี อันจะเป็นที่นิยมในสมาคมและสุขกายสบายใจด้วย.

การซ่องเสพในทางที่เป็นเหตุให้ร่างกายทรุดโทรมก็ดี และการไม่มีศีลธรรมหรือมรรยาทอันดีงามก็ดี ได้กล่าวไว้ที่อื่นบ้างแล้ว เพราะการนั้นอาจเป็นเหตุให้นายทหารขาดความนิยมนับถือได้มาก ข้อสำคัญเกียรติศักดิ์นายทหารมักจะด่างพร้อยด้วยการดื่ม ซึ่งสมัยนี้ดูเหมือนจะดื่มกันพร่ำเพรื่อมาก คนขี้เมาก็คือคนที่บังคับใจตัวเองไม่ได้นั่นเอง เพราะฉะนั้นจะรักษาเกียรติศักดิ์ของตนได้อย่างไร การปล่อยตนเช่นนี้อันตรายนัก ทั้งเป็นการเปิดช่องให้ผิดหลักวินัยของทหารได้ง่ายด้วย เช่นอาจก่อความผิดขึ้นในระหว่างเวลามึนเมา การกระทำผิดในเวลามึนเมาย่อมไม่มีกฎหมายใด ๆ ผ่อนผันหรือยกเว้น ดังนั้นในเวลาเมาจึงต้องระวังมาก เพราะเป็นเวลาที่ทำให้ตนเองมีสำนึกในทางที่ชอบน้อย ถ้าปรากฏว่านายทหารคนใด

เมามาย ก็เป็นหน้าที่ของเพื่อนนายทหารทุกคนจะต้องพยายามนำผู้นั้นออกจากที่ชุมนุมชน เพื่อป้องกันมิให้มีเหตุขึ้น การกระทำเช่นนี้เท่ากับช่วยป้องกันอันตราย อันอาจเกิดแก่เกียรติศักดิ์และชั้นยศ หรือหน้าที่ตามตำแหน่งของเพื่อนให้มีแต่การปลอดภัย.

เมื่อบังเกิดความจำเป็นขึ้น นายทหารหนุ่มมักชอบให้คำมั่นสัญญาด้วยเกียรติ หรือชอบเอาเกียรติของลูกผู้ชายเป็นประกันนัก เมื่อให้ไปแล้วก็จำต้องพยายามรักษาเกียรตินั้นด้วยการปฏิบัติให้สมควรแก่ฐานะ คือไม่หลีกเลี่ยงการปฏิบัติชอบ ไม่ทุจริต ไม่ล่อลวงให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ไม่ประกอบการใด ๆ ที่ไม่สมควรแก่เกียรติศักดิ์ของนายทหาร และต้องทำการตรงไปตรงมา การนินทาว่าร้ายผู้อื่นและการลือที่เหลวไหล ต้องพยายามระงับอย่างที่สุด ความลับของราชการและเรื่องราวทั้งปวงที่ตนได้รับความไว้วางใจ จะเป็นส่วนของราชการหรือเอกชนก็ดี นายทหารจักต้องเก็บเป็นความรู้เฉพาะตัว การสนทนาถึงกิจที่เกี่ยวกับราชการหรือภาวะของราชการทหารก็ดี ควร

ระวังอย่าออกความเห็นในหมู่บุคคลที่ไม่มีความเข้าใจในเรื่องราชการทหารเลย เพราะอาจเป็นเหตุให้มีเรื่องไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้ อย่าให้คำมั่นสัญญาแก่ผู้ใด ที่ตนเห็นว่าจะรักษาคำมั่นสัญญานั้นมิได้ จงพยายามรักษาเสรีภาพให้ทำอะไรได้ตามความพอใจของตนดีกว่า ที่นายทหารพูดอะไรออกไปต้องเป็นความจริง ยิ่งการรายงานหรือแจ้งข้อราชการด้วยแล้ว ต้องระวังให้จงดีว่าทุก ๆ คำต้องไม่มีแง่ให้เกิดความเข้าใจผิด หรือเป็นเหตุอาจยังความเข้าใจผิดขึ้น การตบแต่งสำนวนโวหารให้วิจิตรพิสดารไม่สู้จะมีความจำเป็นสำหรับการทหารนัก เมื่อนายทหารได้ทำอะไรผิดพลาดลงไปและถูกผู้บังคับบัญชาถาม จักต้องรับและเผยความจริงโดยชื่นตาเสมอ การทั้งปวงเท่าที่ได้กล่าวมาแล้ว แม้จะหวังผลยากมาก แต่ก็เป็นการสมควรที่ทุกคนจะต้องพยายามช่วยกันคิดให้เกิดผลมากที่สุดตามแต่จะได้.

เพื่อประโยชน์ที่จะอำนวยความสำเร็จในเรื่องที่ว่านั้น มหาประเทศแทบทุกแห่งได้กำหนดให้มีศาลเกียรติยศ

สำหรับนายทหารขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อประสงค์จะให้นายทหารกวดขันในการสงวนศักดิ์และรู้จักเกียรติศักดิ์ของตน ผู้ที่ไม่รู้จักเกียรติศักดิ์นั้นย่อมถือกันว่า จะหวังผลใด ๆ ในเขาผู้นั้นไม่ได้.

ค. การเชื่อฟังและจงรักภักดี ฯ

นายทหารทุกคนต้อง**ซื่อตรงจงรักภักดีต่อจอมทัพคือองค์ประมุขแห่งชาติและลัทธิปกครอง** การซื่อตรงจงรักภักดีย่อมต่อเนื่องกับ**การเชื่อฟัง**คำสั่ง ในการเชื่อฟังคำสั่งนั้นมีข้อไขอยู่ว่า จะต้องเชื่อฟังในทางที่ชอบด้วยระเบียบแบบแผนของราชการ ส่วนการ**จงรักภักดี**เป็นสิ่งเกิดจากความรู้สึกว่า นายทหารจักต้องปฏิบัติกิจเพื่อจอมทัพหรือประมุขแห่งชาติ และสิ่งที่เป็นความมุ่งหมายของรัฐบาล ประดุจเป็นงานสำคัญสำหรับตัวเอง คือต้องประกอบกิจเหล่านั้นด้วยความชื่นบานพร้อมที่จะพลีตน และยอมร่วมทุกข์ร่วมสุขกับชาติซึ่งตนเคารพบูชา นายทหารต้องไม่ยอมฟังใครนินทาว่าร้าย หรือลบหลู่

แคลนและติเตียนรัฐบาล ผู้ที่ลบหลู่ดูแคลนชาติหรือติเตียนรัฐบาลนั้น นายทหารจักต้องถือเป็นปรปักษ์ของตนด้วย นอกจากนั้นนายทหารต้องไม่เล่นการเมือง ทั้งนี้เพราะว่าถ้ามีเหตุรุนแรงขึ้น ตนจะต้องเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ซึ่งโดยธรรมดาย่อมบริหารงานเพื่อส่วนรวม และต้องซื่อตรงต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนเป็นที่สุด การที่จะให้ทุกคนมีความเห็นพ้องในการกระทำของรัฐบาลทั้งหมด หรือมีการรักชาติเป็นชีวิตโดยทั่วกันนั้น ย่อมเป็นการยากอยู่บ้าง แต่กิจการตามหน้าที่และความซื่อตรงจงรักภักดีจะต้องขึ้นหน้า เพื่อปราบปรามลักษณะความคิดอันไม่ชอบด้วยหน้าที่ของทหารให้หมดสิ้นไป ในปัญหาการเมือง จะเป็นภายในหรือภายนอกก็ดี นายทหารจักต้องพลีตนตามความประสงค์ของจอมทัพด้วยความจริงใจเสมอ การเชื่อฟังแต่เพียงด้วยกิริยาอาการ ส่วนน้ำใสใจจริงไม่เห็นพ้องด้วยนั้น ย่อมจะเป็นเหตุให้การกระทำทั้งปวงไม่เข้มแข็ง.

ง. การเป็นเพื่อนทหาร

อนึ่ง นายทหารจักต้องหัดแสดงตนเป็นคนซื่อตรงต่อเพื่อนนายทหาร ซึ่งมีความสำคัญทั้งในการดำรงชีพในทางมีความคิดความเห็น และเพื่อความมั่นคงแห่งพลานุภาพในยามสงครามด้วย การเป็นเพื่อนทหารที่ถูกต้องย่อมเป็นหลักให้เกิดการรักกิจการตามตำแหน่งหน้าที่ และเกียรติศักดิ์อย่างดีที่สุด อันเป็นความหวังที่จะเพาะให้นายทหารหนุ่มทะเยอทะยานในอันที่จะหาชื่อเสียง และนิยมกิจการตามหน้าที่ของตนว่า **เป็นอาชีพที่วิเศษที่สุด** การเป็นเพื่อนทหารย่อมเป็นการหัดมิให้เห็นแก่ตัว หัดบังคับใจตัวเอง และพร้อมที่จะช่วยเพื่อนฝูงที่อ่อนกว่าเมื่อเขายังอยู่นอกทาง ทั้งในทางให้ความเห็นและในทางการกระทำ ให้เขาผู้นั้นเข้าสู่ทางที่ถูกที่ชอบได้ด้วย.

เกียรติศักดิ์ของนายทหารย่อมเป็นทางมาแห่งความกล้าหาญและความเฉียบขาด อันเป็นลักษณะที่ราชการทหารต้องการนัก นายทหารผู้ไม่รู้จักศักดิ์ของตนย่อมไม่มีใครนับถือ เพราะผู้ไม่รู้จักเกียรติศักดิ์นั้นจะทำอะไรก็

ลังเลไม่กล้าหาญเฉียบขาด เมื่อได้ตกลงใจผิดเสียแล้วก็มักจะกลับเข้าหาทางถูกยาก โดยขาดความกล้าหาญและการเฉียบขาดในการกระทำนั้นเอง.

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการประจำโดยทั่วไปนั้น ผู้ที่รู้จักค่าแห่งเกียรติศักดิ์ เมื่อทำอะไรลงไปก็ย่อมสำนึกเสมอว่า การกระทำอย่างใดเป็นการแสดงหรือจะก่อการเสื่อมเสีย ฉะนั้นแม้จะเกิดการเสื่อมเสียได้บ้าง ก็มักจะเกิดจากการบังเอิญหรือด้วยความมิได้ตั้งใจจริง เหตุฉะนั้นผู้ที่รู้ค่าแห่งเกียรติศักดิ์ย่อมจะไม่ละเลยกิจการตาม—ตำแหน่งหน้าที่ของตน ผู้ที่ไม่รู้จักค่าแห่งเกียรติศักดิ์นั้นถึงแม้จะว่ากล่าวตักเตือนสักเท่าไร ก็คงไม่เกิดผลและมิแต่จะทำให้ผู้อื่นขาดความนิยมในราชการทหารเท่านั้น.

จ. การสมาคม

นายทหารจักต้องพยายามเลือกวงการสมาคมที่แวดล้อมด้วยผู้รู้จักขนบธรรมเนียมที่ดี ทั้งไม่บำเพ็ญตนเพียงให้เป็นผู้ได้รับการศึกษาดีเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้เพียบ

พร้อมด้วยเกียรติศักดิ์ และขยันหมั่นเพียรต่อกิจการตามหน้าที่ด้วย.

นายทหารไม่ควรยอมตนให้ผู้อื่นดูหมิ่นหรือเหยียบย่ำผู้ที่รักกิจการตามหน้าที่มาก ย่อมจะสามารถและมีหนทางหวังผลในทางการปฏิบัติตามหน้าที่ให้ประสพผลแห่งความดีงามได้เสมอ ทั้งนี้ก็เป็นกิจสำคัญอย่างยิ่งสำหรับราชการทหารเหมือนกัน.

กล่าวโดยรวมสำหรับนายทหารก็คือ **ควรจะสมาคมเฉพาะในวงบุคคลที่ประมาณเสมอตน** ทั้งพยายามร่วมวงกับผู้รู้ขนบธรรมเนียมและมีจรรยา มรรยาทดีด้วย การคบคนดีย่อมมีประโยชน์สำหรับหัดตัวเอง อันเป็นบ่อเกิดให้ผู้อื่นนับถือ และจะเพาะผลถึงราชการทหารโดยทั่วไป แต่จะต้องใช้การสมาคมที่ว่าให้เกิดประโยชน์จริงๆ ในการสมาคมนั้น นายทหารไม่จำเป็นจะสมาคมเฉพาะแต่กับพวกผู้ชาย ควรจะสมาคมกับสุภาพสตรีด้วย เพราะจากการนี้ย่อมจะได้เรียนการมีสัมมาคารวะ และหัดให้ความช่วยเหลือแก่สตรีเพศ ซึ่งมีความสำคัญเหมือนกัน

และจะเป็นเหตุให้ต้องใช้ความคิดต่าง ๆ เพื่อวางตนต่อเขาเหล่านั้นตามเยี่ยง หรือในหน้าที่ของสุภาพชนด้วย.

สมาคมชั้นต่ำหรือที่ไม่แน่ใจว่าจะเป็นสมาคมชั้นไหนก็ดี นายทหารควรจะหลีกเลี่ยงและพยายามวางตนให้อยู่ห่างไกล คือหลีกเลี่ยงทั้งในการที่จะไปร่วมวง ณ สถานที่และหลีกเลี่ยงวิธีการแห่งสมาคมนั้น ๆ ด้วย เพราะจะเป็นเหตุให้ชินเคยแก่การใฝ่ต่ำ การระวังดังว่านี้จะต้องให้มีเพียงในความรู้สึก จงระวังอย่าให้เลยกลายเป็นการดูหมิ่นดูแคลนผู้อื่นเป็นอันขาด นายทหารจำต้องพยายามทำตนเป็นผู้สงบเสงี่ยม คือไม่เห่อและไม่ตื่นตัวเอง แต่จะต้องเป็นคนจริงและปฏิบัติการตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด อันจะเป็นเหตุให้คนทั้งหลายมีใจด้วย ส่วนการเย่อหยิ่งและตื่นตัวเองนั้นเป็นการชั่วร้าย และจะทำให้ผู้อื่นหัวเราะเยาะ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ตำแหน่งนายทหารควรเป็นตำแหน่งที่คนทั่วไปนิยมและให้ความไว้วางใจ เพราะฉะนั้นจะต้องช่วยกันพยายามให้คนทั้งหลายนิยมยิ่ง ๆ ขึ้น อันจะ

สำเร็จผลได้ดังว่าเฉพาะเมื่อนายทหารมีความประพฤติ มีมรรยาทงาม และคุ้นเคยแก่การสมาคมเท่านั้น.

ฉ. การแต่งกายนอกเครื่องแบบ

การแต่งพลเรือนหรือแบบสากลสำหรับนายทหารนั้น แต่ก่อนนี้เราเคยห้ามกันอย่างกวดขันที่สุด ต่อมายกเว้นให้เพียงบางชั้นยศและบางโอกาส ทั้งนี้เพราะสมัยโน้นเป็นสมัยที่ราชการทหารเริ่มการกวดขันวินัย และต้องการให้มีผู้แต่งกายด้วยเครื่องยศนายทหารมากหน้าหลายตาในที่ประชุมชน เพื่อให้เป็นที่นิยมแก่บุคคลทั่วไป ซึ่งในยุคนั้นนายทหารจะต้องระวังมาก ถ้าไปพลาดพลั้งลง ย่อมจะพลอยให้หมู่คณะพลอยถูกตำหนิ ต่อมาพากันเห็นว่าแม้การนั้นจะมีคุณ แต่ก็ย่อมมีโทษมากเหมือนกัน เพราะทุกคนย่อมมีนิสัยและลักษณะตลอดจนชั้นการศึกษาต่างกัน จึงได้ระงับการบังคับให้แต่งเครื่องแบบทหารเสมอนั้นเสีย ปล่อยให้นายทหารทุกชั้นยศแต่งกายแบบสากล หรือพลเรือนได้นอกเวลาราชการ เพราะการห้าม แต่มีผู้พยายาม

ฝ่าฝืนย่อมจะเป็นเหตุอย่าง ๑ ให้เสียวินัย ดังนั้นสมัยนี้จึงมีการบังคับให้แต่งเครื่องแบบทหารเฉพาะในเวลาราชการและในสมาคมชั้นสูงในบางโอกาส ซึ่งเป็นการสดวกสำหรับนายทหารมาก แต่ก็จำเป็นจะต้องรักษาเกียรติศักดิ์ตามตำแหน่งอยู่ดี.

ในราชการทหารของเราไม่มีระเบียบเรื่องศาลเกียรติศักดิ์ เพราะฉะนั้นผู้บังคับบัญชาจักต้องสนใจให้นายทหารของตนมีความรู้ในเรื่องการสงวนศักดิ์ด้วยดี การปล่อยให้นายทหารรู้เอาเองนั้นเป็นการไม่สมควร คนเราจะรู้จักอะไรต่ออะไรมาแต่ในท้องไม่ได้ จำต้องมีผู้บอกและผู้สอนก่อน ดังนั้นผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ในหมู่คณะจึงจำต้องถือเป็นหน้าที่ และไม่ต้องละเลยการจี้ใช้ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งความดีงาม อันเป็นบ่อเกิดแห่งความนิยมในหมู่คณะนั้นๆ แล้วตนเองก็จะพลอยได้รับผลอันพึงประสงค์ด้วย การไม่สนใจและถือเป็นส่วนตัวไปเสียหมด เป็นเรื่องแก้ตัวและเป็นเครื่องหมายแห่งความเกียจคร้าน คอยจะรับเอา

แต่ความชอบ ส่วนที่จะต้องรับความรำคาญบ้างซิคอยปัด ให้พ้นหน้านั้น เป็นการที่สมควรจะละอาย.

คำส่งท้าย

ในที่สุดเมื่อได้กล่าวมาอย่างละเอียดถึงเพียงนี้ ทุกคนควรจะเห็นแล้วว่า หน้าที่สำหรับนายทหารนั้นมีความสำคัญเพียงไร เพราะฉะนั้นนายทหารทุกคนควรจะสนใจต่อกิจการอันเป็นหน้าที่ของตนด้วยดี และพยายามให้ความมุ่งหมายของราชการทหารดำเนิน อย่างเต็มความสามารถ กับขอหวังต่อไปว่า ข้อความที่กล่าวมาแล้วจะช่วยปลุกใจและเป็นแนวสำหรับนายทหารโดยทั่วไป.

การเรียบเรียงเรื่อง "แนวปฏิบัติสำหรับนายทหารประจำกรมกองของชาติ" นี้ แม้ข้าพเจ้าจะเป็นคนแก่และอยู่นอกวงของราชการทหารสมัยปัจจุบันแล้วก็ดี แต่ข้าพเจ้ายังมีจิตต์ใจเป็นทหารอยู่ โดยได้เคยผ่านการเป็นทหารที่ดีมาแล้ว ทั้งเคยได้รู้ได้เห็นการทหารมามาก แม้จะเป็นคนละสมัย แต่หลักยุทธศาสตร์ก็ดี ยุทธวิธีก็ดี

ตลอดจนหลักศีลธรรม และมรรยาทหาได้เปลี่ยนแปลงไม่ แม้เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำสงครามสมัยนี้จะได้เจริญก้าวหน้าอย่างน่าพิศวงยิ่ง ดังนั้นในฐานะแห่งการเป็นคนแก่ผู้มีความหวังดีต่อชาติ จึงยอมสละเวลารวบรวมบทความนี้ขึ้นด้วยสุจริตใจ และขอเชิญชวนเพื่อนนายทหารทั้งหลาย ตลอดจนเพื่อนร่วมชาติด้วยความเคารพ ให้ร่วมใจกันพิจารณาหลักการทั้งปวงด้วยดี เพื่อความก้าวหน้าและความสวัสดีแก่ราชการทหาร หรือรั้วของชาติอันเป็นหน้าที่ที่สมควรจะเชิดชูยิ่ง ซึ่งข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะไม่มีท่านผู้ใดแย้ง สวัสดี.

๑๕๐ ถนนปฏิพัทธ์ พระนคร

๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๓

พิมพ์ที่ ร.พ. จำลองศิลป ๔๐ ถนนบำรุงเมือง พระนคร
นายสุดใจ เชื้อวิวัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๔๙๕